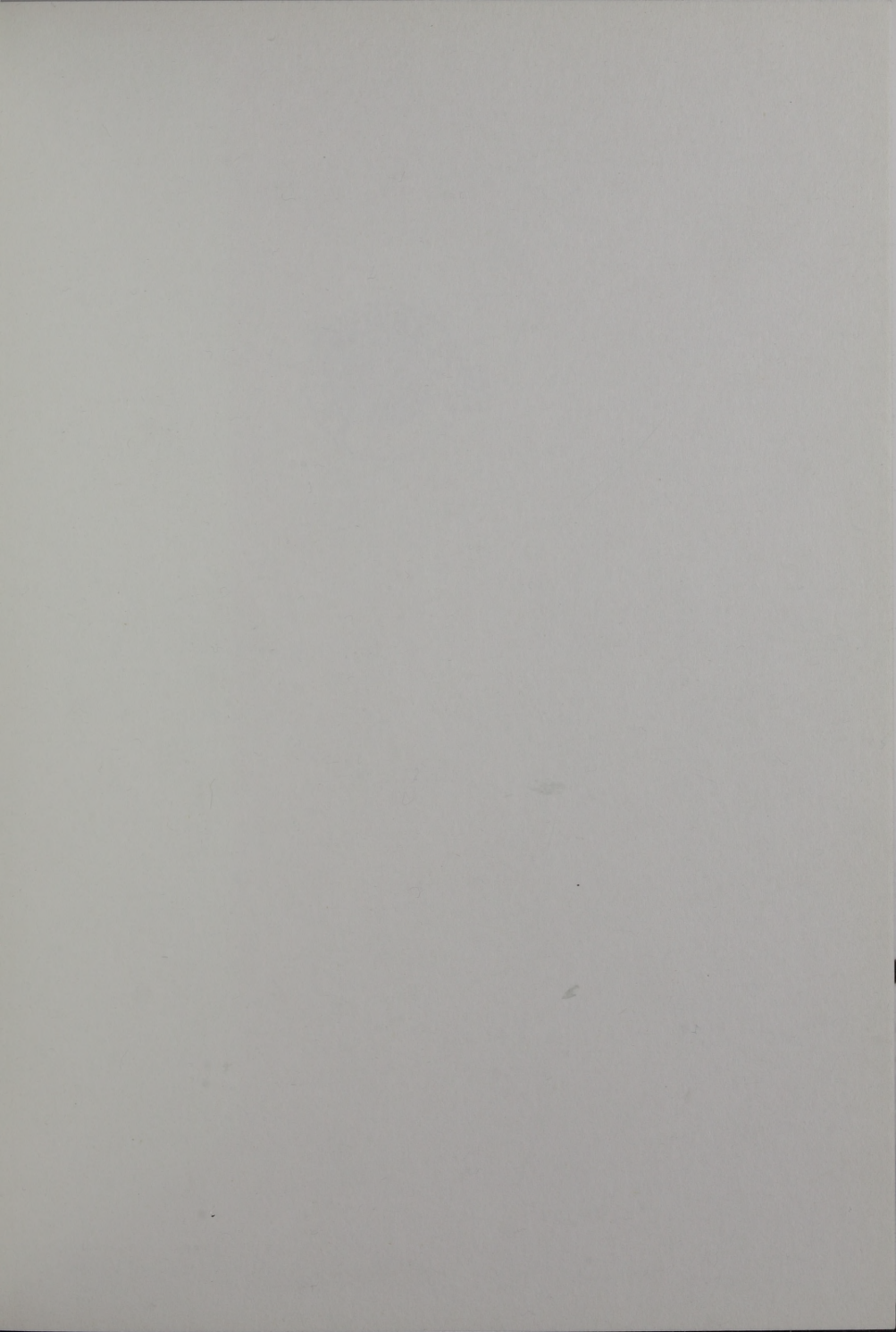

Māris Rungulis

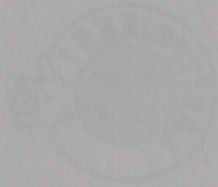
TAKSIS
Maksis

16177

2007-3
343

L
221

Māris Rungulis

TAKSIS
Maksis

GARSTĀSTS

Autora un Andra Egliša foto

ZVAIGZNE ABC

821.174-93

Ru 560

Latvijas Nacionālā
bibliotēka

030702 8820

Grāmata izdota ar Valsts kultūrkapitāla fonda atbalstu

Ilzes Isakas vāka dizains

© Māris Rungulis

© Apgāds Zvaigzne ABC

ISBN 978-9984-40-087-7

ISSN 1407-3730

PĀRI UPEI

Maksis iznāca uz mājas lieveņa un pacēla purniņu vējā. Tad, aši nolēcis pa vējtvera pakāpieniem, pieskrēja pie lielā zelta jāņogu krūma. To kārtīgi apostījis un iezīmējis kā sev piederošu, Maksis devās lejā uz upi. Taciņas vidū – cauri čaganajam sniegam – jau atsedzās pērnā zāle, bet malās spožajā saulē vēl vizēja ledus kristāli.

Tomēr šīs beidzamo stundu lielās pārvērtības Maksis pat nepamanīja, jo kādas svešas, vilinošas pēdas pie vecās ābeles celma pēkšņi piesaistīja visu viņa uzmanību – tām nu nevarēja nesekot, un jebkurš cits suns ar tik labu mednieka degunu kā Maksim droši vien izturētos tāpat.

Noķērušas Maksi lejupceļā uz upi, pēdas viņu aizveda tālāk līdz gatves liepai, kas jau atradās upmalas ceļa malā. Tad pa sablietēto un nopēdoto sniegu līdz upes krantij. Šeit nu pēdas meta cilpu cilpas ap nesen stādītajiem sudrabvītoliem, līdz sadomāja mesties lejā uz upi. Maksis, protams, sekoja.

Sasniegušas ledu, pēdas taisnā ceļā devās pretim otram krastam. Maksis arī, un viņš nemaz neizbijās no tumšās straumes, kas, liecot lielu loku, nu čurkstēja zem plānā ledus – pavisam, pavisam tuvu. Bet pēdas taču neapstājās, un Maksis rīkojās tieši tāpat.

Nedaudz pāri upes vidum tumšā straume baltajā ledus klājumā bija jau ievilkusi vaļējas tērces, tomēr pēdas veiksmīgi izlavījās pa pēdējo, trauslo ledus laiņu un sasniedza pretējo krastu. Tur zem Makša kājām plānais vafeļledus skaļi iekraukšķējās, bet viņš nevilcinājās un ar vienu vienīgu atspērīgu lēcieni sasniedza sauszemi.

Te nu pēdas atsāka ličločus un izcilpojās gandrīz pa visu pussalu, kas šajā krastā bija izveidojusies, upei vispirms plūstot uz dienvidiem, tad, krasi mainot virzienu, tālāk uz ziemeļiem.

Maksis, kopā ar pēdām cītīgi izstaigājis pussalu, tomēr beigu beigās bija spiests apstāties, jo sekošana

izbeidzās: nolaidušās lejā līdz upei, pēdas atdūrās auksti atvarainā palu straumē...

Kā neticēdams pats savam degunam, Maksis ar priekškāju vēl dziļi pakārpīja sniegu pēdu pēdējā smaržošanas vietā un, pagalam apjucis, tur arī palika kādu brīdi sēžam. Vajadzēja vien doties atpakaļ. Nu Maksis nemeta daudzās cilpas pa pussalas irdeno sniegu, bet uzreiz atgriezās tur, kur bija šķērsojis upi. Uz apsnigušā ledus viņš labi varēja saskatīt savu ķepu nospiedumus, kas krietnu gabalu no krasta negaidīti aprāvās tādā pašā mutuļojošā un bīstamā straumē kā pirms brīža viņa nepanāktais medījums.

Maksis kopā ar pārupes vēju sajuta māju smaržu. Bet nebija pat vajadzības mājas sasmaržot vējā – tās

jau tepat, kādus pāris simtu metrus attālumā, slējās upes pretējās puses stāvkrastā, un to sarkanais jumts arī bija labi saskatāms.

Maksis apjukumā it kā sūdzēdamies ne pārāk skaļi ierējās. Tomēr neviens neatsaucās. Tad Maksis izslēja pret debesīm savu brūno purniņu un žēli iegaudojās.

NEVIS DUKSIS RUKSIS, BET TAKSIS MAKŠIS!

– Tēti, skaties, – lejā pie smilšu kastes ir iznākusi Reme ar saviem kucēniem! – Magone bija atrāvusi vaļā virtuves logu un izliekusies ārā.

– Es jau vakar, no Rīgas atgriezies, redzēju. – Paps nostājās meitai līdzās. – Remes saimnieks Rūdis stāstīja, ka piedzimuši pavisam seši, bet divi jau paņēmti, jo pēc takšiem esot liels pieprasījums. Sevišķi jau

patīkot Remes bērni, jo viņu medību kolektīvā Reme skaitoties labākā pēdu dzinēja.

– Un cik tā Reme ir paklausīga! – Tagad sarunai pievienojās arī mamma. – Bez siksnīņas tecīņus Rūdim vienmēr blakus. Nav jau brīnums, ka cilvēki izvēlas tieši viņas bērnus. – Liekas: mamma paklausību vērtēja daudz augstāk par pēdu dzīšanu.

– Tad jau... tad... Remītei drīz nebūs vairs neviena kucēna... – Magone novilka, un tas izklausījās tik bēdīgi, ka varbūt tāpēc vien paps gandrīz vai uzreiz piekrita meitas aicinājumam:

– Tēti, iekams tu neesi uzsācis kaut ko darīt, noiesim lejā paskatīties!

– Es jau no šejienes tāpat labi redzu, – paps vāri pretojās.

– Bet paglaudīt? Es gribu viņus paglaudīt! – Magone izlicās pa logu vēl vairāk.

– Diezin vai Reme tam piekritīs, – mamma šaubījās. – Svešus suņus labāk neaiztikt.

– Viņa nav sveša! – Magones balsī skaidri varēja saklausīt sašutumu. – Dzīvo taču mūsu mājā, tikai citās trepēs!

Magones istabas čības jau mētājās priekšnama vidū, bet kājās bija uzrautas kurpes.

– Tēti, noskriesim lejā paskatīties! Tikai uz brīdi. Labi?

* * *

Reme ar saviem kucēniem vairs neatradās mājas priekšā pie smilšu kastes. Viņa bija pagājusi dziļāk

nelielajā priežu audzē un apgūlusies saulainajā laukumīnā, kur jau zaļoja zālīte. Kucēni kūleņoja pāri mammai, ar baltajiem zobēliem brīžiem iekampa viņai sānos, plūkāja samtainās ausis, raustīja aiz astes. Bet Reme šad tad vienīgi ieņurdējās un kādu pārāk uzbāzīgu bērnu vienkārši pastūma ar ķepu nostāk.

– Redz, kā dzīvē gadās, – ierunājās Remes saimnieks – mednieks Rūdis, kas grozījās turpat tuvumā. – Šim te kucēnu metienam iznāk divi tēvi... Tā kā Reme ir tīrasiņu taksene, mēs abi speciāli braucām uz Jūrmalu pie viena takšu puikas ar izciliem ciltsrakstiem. Bet atpakaļceļā es pie stacijas iegāju veikalā, un Reme pa to laiku sadraudzējās ar kādu foksterjeru. Tāpēc šai te meitenītei, – un viņš no dauzonīgā mudžekļa pacēla vienu kucēnu, – ir pat neliela vaigubārda. Vai nav joki – gludspalvainā taksenīte ar bārdu!

– Metienā pirmie divi, – Rūdis turpināja, – bija kā izplēsti pēc Jūrmalas tēva, savukārt šis te – trešais – arī taksis kā jau taksis. Vienīgi mazliet druknāks par pārējiem, bet pēdējie trīs kucēni arvien vairāk līdzinās pie veikala sastaptajam foksitim...

Un diezin cik ilgi vēl Rūdis stāstītu par Remes dažādajiem bērniem, ja pēkšņi iepriekš piesauktais – druknais takšu puika – nebūtu pietipinājis pie Magones un ar vēsu purnu iebakstījis viņai pa kājas lielu. Protams, Magone uzreiz noliecās, pacēla kucēnu un cieši piespieda sev klāt. Izmantojot gadījumu, apmīļotais takšelis tūlīt ar mēli pārlaida Magones degunam un viegli, pavisam viegliņām ar zobiem pamēģināja viņas kreiso ausi.

– Tēti! Tēti! – Magone spiedza. – Kut, vai kā kut! Viņš man kož ausī!

– Nu re, viņi jau ir sapazinušies! – secināja Rūdis, bet Reme mazliet atlieca galvu un bažīgi pavērās Magonē. Tomēr, neko draudošu nepamanījusi, viņa atkal pievērsās citiem bērniem.

Nu kļuvusi drošāka, Magone kucēnu nolika zālītē un apgāza augšpēdus. Viņa bužināja kucēna daudz gaišākā vēdera spalvas, mīksto pakakli un maigi brūno purniņu. Tad atkal pacēla no zemes un spēra vairākus soļus uz mājas priekšdurvju pusi.

– Nē, Magone, nē! – viņu tūlīt panāca papa teiktais. – Šis nav mūsu suns! Tu nedrīksti to nest augšā!

Paps brīdi paklusēja, lai tikpat enerģiski turpinātu: – Turklāt mēs dzīvojam piektajā stāvā. To taču tu būsi pamanījusi?

– Mēs arī dzīvojam piektajā stāvā, un jau tagad kucēniem trepes ir nieks, – iespraucās Rūdis, – bet es saprotu: izšķirties par pirmo suni nav viegla lieta. Bet, ja Magone vēlas pamēģināt, lai paņem viņu... līdz vakaram...

– Jā, tēti, jā! – Magone, turot kucēnu rokās, palēcās.

– Nē, Magone, nē! – iebilda paps, bet viņa balsī vairs nebija tās stingrās pārlicības kā brīdi iepriekš.

– Dažās stundās tam kucēnam jau nekas ļauns nenotiks... – Rūdis mierināja papu un, uzsvilpis Remei, devās uz savu priekšdurvju pusi. Kucēnu mamma piecēlās un, kavēdamās sekot saimniekam, bažīgi vērās uz Magoni, kas joprojām vēl turēja rokā metiena druknāko taksīti.

– Nāc, Reme, nāc! – Rūdis aicināja. – Nekas slihts ar viņu nenotiks. – Un suņu mamma gāja līdzī savam saimniekam. Aiz viņas aizlampačoja trīs kucēni.

* * *

– Magone, vai tu zini, ka suni turēt ir liela atbildība? – mamma ierunājās, skatoties uz melno kucēnu ar brūnajām uzacīm un purniņu. Arī kucēna priekškājas un pakalķājas no apakšas uz augšu bija gaiši brūnas, bet uz krūtīm vīdēja tāds kā brūni izzīmēts lēzens divslīpju jumtiņš. Tipinādams pa virtuvi, tas zem radiatora jau bija atstājis mazu peļķīti.

– Suns ir jābaro, jākopj un jāved laukā – vai līst lietus, vai kniebj sals, vai pa televizoru tieši tajā laikā rāda multenes, – mamma turpināja. – Ja mājās dzīvo suns, daudz biežāk ir arī jākopj dzīvoklis...

– Jā, es zinu! – Magone jau bija atsteigusies no vannasistabas ar grīdaslupatu un uzslaucījusi kucēna atstāto slapjumu.

– Suns... Tas ir neprāts tādā pilsētas dzīvoklī kā mūsējais, – mamma nerimās.

– Bet mēs taču nedzīvojam pilsētā! – iebilda Magone.

– Tāpēc jau šeit plašāk nekļūst! Un še tev – vēl suns klāt! Pēc manas vissvētākās pārliecības, suni turēt dzīvokļa šaurībā ir noziegums pret dzīvnieku! – Un mamma pielika treknu punktu.

– Bet sestdienās un svētdienās mēs taču braucam uz laukiem. Un vai tur plašuma trūkst! – sarunai beidzot pievienojās arī paps.

– Tad jau viss ir izlemts! – Mamma bija izsmēlusi visus argumentus, bet neslēpa aizvainojumu, ka tie līdz galam nav pārliecinājuši. – Tad tik domājiet sunim vārdu un... tieciet ar visu galā paši...

– Ja mēs viņu paturētu, varētu saukt par Maksī. – Paps pārliecinoši pārgāja Magones pusē. – Taksis Maksis! Manuprāt, skan labi.

– Lai skan. Lai līdz vakaram skan, vienalga – kā! Duksis Ruksis – skanētu varbūt vēl labāk... – mamma iņņojās.

* * *

– Es viņu laukā nevedīšu! – Mājās bija pārradies arī Juris un priekšnamā stīvēja nost savus lielos, smagos zābakus.

– Tev tas, dēliņ, nemaz nebūs jādara! – Mamma stāvēja virtuves durvīs un smaidīja pavisam dīvaini –

ar sakniebtām lūpām. – Šo te šuneli arī turpmāk pastaigāties vedīs viņa paša saimnieks – vai nu Rūdis, vai kāds cits, kas to varbūt ņems arī līdzī medībās.

Jurim patika, ka Magone viņu apbrīno.

– Ja māsa grib suni, – lai patur, bet mūsu istabā tam vietas nav. Jums ar tēvu ir vairāk telpas. – Juris norādīja uz lielās istabas divviru durvīm. – Kaut gan suņa īstā vieta ir virtuvē. Uztaisīsim migu zem radiatora.

– Kāpēc virtuvē? – Mamma, stāvot durvīs, apņēmiģi iesprauda rokas sānos. – Lai tas visu laiku mai-sās man pa kājām?

Bet ar to arī saruna beidzās, jo šī notikuma vaini-nieks – melni brūnais kucēns – bija palīdis zem cen-trālapkures radiatora virtuvē un, saritinājies kamo-liņā, aizmidzis.

* * *

– Cik ilgi tāds kucēns var gulēt? – bažījās paps.
– Jau krēslo!

– Maksim pie mums vienkārši patīk, – apgalvoja Magone.

– Bet, liekas, vakariņu mums šodien gan nebūs, – iebilda paps. Kā pirmīt mamma pie sava darbagalda sāka lasīt grāmatu, tā virtuvē vairs nav iznākusi.

– Es ātri uztaisīšu desmaizītes, – piedāvāja Ma-gone.

– Viens : nulle – sunim par labu, – secināja paps.
– Mūsu lielā meita rūpēsies par vakariņām. Pilnīgi neticami.

Kad galdā jau bija sarindoti tējas trauki, virtuvē parādījās arī mamma.

– Un tas tur vēl guļ? – Viņa pamāja ar galvu uz radiatora pusi.

– Tas tur gaidīja ierodamies saimnieci, – atjokoja paps.

– Es nu gan tā nebūšu! – apgalvoja mamma.

– Es būšu saimniece! Es! – apliecināja Magone un tieši tā arī jutās.

– Tad tūliņ pēc vakariņām neaizmirsti viņu izvest ārā, – pēkšņi visiem par pārsteigumu mamma teica. Nevis: laiks vest to suni atpakaļ, nevis: nu vakars arī beidzot ir pienācis, bet – neaizmirsti viņu izvest ārā!

– Kā es varu aizmirst Maksī? – Magone likās varen izbrīnījusies.

– Par to vēl pārlicināsimies, kad pirmā sajūsma būs pārgājusi. – Mamma sev ielēja tēju un vairs neko nebilda.

* * *

Kā Magonei ar Maksī veicās abu pirmajā kopīgajā pastaigā – to arī neviens cits neuzzināja, jo atgriezies Magone vienīgi paziņoja:

– Es satiku Rūdonkuli, un viņš teica, ka mēs kucēnu varam paturēt līdz rītam. Un vārds Maksis viņam piestāvēt!

* * *

Mīga kucēnam tika izveidota no vecas, salocītas vilnas segas turpat virtuvē zem radiatora, kur viņš jau bija gulējis nevienu stundu vien.

Turklāt pie gāzes plīts mamma nolika divus dzeramos trauciņus: vienu – ar ūdeni, bet otrajā devīgi ielēja pienu.

– Nu tad, meitiņ, arlabunakti! – Mamma apskāva Magoni. – Lai šī nakts tev ir mierīga un bez lieliem uztraukumiem!

Viņa cieši aizvēra lielās istabas divviru durvis, tomēr caur stikloto augšdaļu vēl ilgi bija saskatāms atspīdums no virtuves, kur Magone uzkavējās pie kucēna. Tad arī šī gaisma nodzisa, un kādu laiciņu dzīvoklī iestājās miers un klusums, kuru pēc dažām minūtēm pārtrauca it kā smilkstēšana, it kā klusas un izmisīgas raudas.

– Man jau likās, ka tik viegli un vienkārši tas viss nebeigsies... – mamma čukstēja papam, bet augšā necēlās.

Žēlā raudāšana te nedaudz pieklusā, te atkal pieņēmās ar jaunu spēku.

No Magones un Jura istabas gan nenāca neviena skaņa.

– Saimniece gluži vienkārši guļ un neliekas ne zinis, – mamma atkal iečukstējās un pavisam negaidīti iebakstīja papam – kā jau līdzvainīgajam.

– Vai tu dzirdi? Šķiet, ka šonakt nekāda gulēšana neiznāks.

– Gan jau nogurs un pierims, – tāpat čukstus atbildēja paps.

Bet kucēns nenogura un nerimās vis! Raudas, kas brīžiem pārgāja smalkā pīkstēšanā, uzmācīgi spraucās cauri abām aizvērtajām durvīm un trāpīja tieši mammai ausīs...

– Es to vairs ilgi nespēšu izturēt! – viņa vairs nečukstēja, bet runāja jau pusbalsī. Kā atbildot kucēns sāka skrāpēties pie virtuves durvīm.

Mamma piecēlās un, pat čības neuzvilkusi, basās kājas pret grīdu dusmīgi plaukšķinot, devās uz virtuvi. Kucēnam viņa nepieskārās, vienīgi atstāja vaļā abas durvis. Un tad jau ilgi vairs nebija jāgaida: pēc maza brītiņa kucēns, nadziņiem pret grīdu skrapstot, ienāca pie gulētājiem un klusi un viegli pacēlās pakāļkājās tieši mamma's gultas pusē.

– Vai, kāds viņam auksts deguns! – šausminājās mamma, nolaidusi roku. – Bet mēle gan ir silta! Velti tu mani laizi, draudziņ! Gultā es tevi tik un tā neņemšu! – Un nostūma kucēnu atpakaļ uz grīdas. Tomēr roku vēl neatrāva, un kucēns žigli sāka zīst viņas rādītājpirkstu.

– Es neesmu tava mamma! Nu nezīd taču! Pieniņš ir bļodiņā pie gāzes plīts. – Mamma pagriezās un glaudīja kucēna galvu. – Es patiešām neesmu tava mamma, bet tavas saimnieces mamma. – Viņa pēkšņi kaut ko atcerējās un, atstājusi kucēnu turpat pie savas gultas, devās uz bērnistabu.

– Magone! – Nu jau mamma's balss skanēja pikti. – Tavs suns žēli raud un neļauj man gulēt, bet rīt taču ir darbdiena.

No pirmā nomidža pamodinātā Magone vispirms neko nesaprata, tad tomēr uzrausās stāvus, devās uz vecāku istabu, paņēma kucēnu padusē un kopā ar to likās savā gultā.

No tā brīža nebija vairs dzirdami ne smilksti, ne raudas. Tikai paps šad tad iešņācās pa miegam, jo viņam, kā parasti, bija iesnas.

* * *

– Kā jums pagāja pirmā nakts? – Tikko iznākuši pa priekšdurvīm, lai dotos uz vilcienu, paps un mamma vaigu vaigā sastapās ar Remes saimnieku Rūdi.

– Kā tas kucēns smilkstēja, pikstēja un skrāpējās gar durvīm! – Mamma savus nakts pārdzīvojumus vairs nevarēja paturēt pie sevis, turklāt Rūdis, liekas, bija īstais, kam vajadzēja tos dzirdēt. – Un kucēns norimās tikai tad, kad Magone to paņēma pie sevis gultā...

– Vai jūs domājat, ka mums gāja labāk? – Rūdis nemaz neizskatījās pārsteigts. – Kad kucēni piedzima, viņi kopā ar Remi gulēja lielā kastē – siltumā pie radiatora...

– Mēs viņam arī iekārtojam tādu mīgu! – mamma iestarpināja.

– Bet, kad kucēni nedaudz paaugās, viņi kopā ar mammu pārvācās uz mūsu laulības gultu un mani izspieda ārā... Es tagad guļu uz dīvāna. – Rūdis aizdomājās. – Bet ko tur var darīt: takšiem īsa spalva un vienmēr salst. Turklāt takši ir personības: ja kaut ko ieņēmuši galvā vai uzsākuši, tad ir grūti viņus no tā atradināt.

– Jūs gribat teikt, ka mēs to kucēnu no gultas vairs ārā nedabūsim? – Mamma skatījās uz Rūdi kā pitons uz pelīti.

– Protams, varat mēģināt... audzināt... nepiekāpties viņa spītībai... – Rūdis juta, ka laikam jau izrunājies par daudz un aši paskatījās pulkstenī. – Vai, nu gan man ir jāskrien! Es jau kavēju darbu. – Bet, pagājis gabaliņu, spēji apstājās un atskatījās: – Tā arī nesapratu – vai jūs to sunīti paturēsiet?

Mamma klusēja. Paps arī šajā brīdī uzskatīja, ka labāk ir nesacīt neko.

PĀRI UPEI. BEBRA MEDĪBĀS

Tomēr gaudošana nedeļa neko! No mājas otrpus upei neviens neiznāca, nevienam nebija daļas par viņu. Tāpēc Maksim pašam vien vajadzēja meklēt ceļu, kā tikt pāri tumšajai un bīstamajai pavasara straumei, kura jau nesa lejā lielākus un mazākus ledus gabalus.

Visvieglāk bija doties pa ledus malu, kas vēl dažu metru platumā stingri turējās pie krasta.

Un tas nebija vienmuļš, neinteresants ceļš. Ja tikai mācēja pēdas lasīt, plānā un kraukšķīgā sniega kārtiņa virs ledus daudz ko pastāstīja par visiem, kas šeit stāvējuši, nākuši un gājuši.

Maksis uzreiz saprata, ka zem resnā, pāri upei noliķušā vītola kādu laiciņu bija tupējis gan zaķis, gan kaut ko knābājusi vārna. Tālāk, tur, kur krasts kļuva stāvāks, skaidri bija redzamas ragavu slieces, vairāku bērnu pēdas un netālajās mājās dzīvojošā pūdeļa ķepu nospiedumi. Fū! Maksis sarauca degunu, neapmierināti ieņurdējās un rūpīgi iezīmēja šo vietu... Tagad te saimnieks skaitījās viņš un kā tāds arī mierīgi varēja doties tālāk.

Bet kas bija noticis šeit? Uz ledus rēgojās svaigi grauztas apses skaidas un zaru gali. Maksis piegrūda degunu vienai vietai, piegrūda otrai un arvien vairāk pārlicinājās, ka visur smaržo pēc bebriem. Tātad pavisam tuvu vajadzēja arī atrasties bebru alai. Nu patiesi: pēdas veda līdz pašam ūdenim un tad pazuda kā nebijušas...

Bet šajā krastā bebru alām bija ne tikvien ieeja zem ūdens, bet arī rezerves izejas, kuras ne katru reizi aizsedza upe, – to Maksis zināja droši un tāpēc vairākās vietās izkārpīja dziļās kupenas. Tomēr ne vecas, ne jaunas pēdas atrast neizdevās. Tāpēc pa kādas iepriekšējos palos nolīkušas vīksnas atskalo-tajām saknēm Maksis tika augšā stāvajā krastā. Un šeit nu gan viņa deguns teica: te ir, te ir, te noteikti ir!

Bet, saņēmuši šādu precīzu deguna signālu, medību suni, ja vien kāds tos neattur, cenšas arī piekļūt tuvāk medījumam. Un Maksis bija medību suns – medību suns savā vaļā. Saimnieks pašlaik atradās patālu – upes pretējā krastā – un pat nenojauta par Makša lielo atradumu.

Makša deguns, ieelpojot alas vilinošo aromātu, varbūt vēl vēlējās ilgāk patiksmīnāties, bet spēcīgās priekšējās ar asajiem nagiem un ādas krokām starp pirkstiem jau ķērās pie sniega un ledus atkašāšanas. Taču te nu Maksim drīz vien nācās vilties – krasta krantī vecās vīksnas raupjās saknes bija savijušās tā, ka ne bebram, ne viņam pašam tur neiespraukties. Bebru smaržas vilināts, viņš, izrādījās, stāvēja pie alas vēdināmās lūkas, ko nevarēja izmantot iekšā un ārā lišanai. Tomēr tas jau netraucēja Maksim starp saknēm iebāzt purnu pēc iespējas dziļāk un visiem, kas vien vēlējās dzirdēt, paziņot: at-radu, at-radu, at-radu. Pa starpām ievelkot gaisu, Maksim pat likās, ka tur dziļi, zem vīksnas saknēm, dzird arī kādu sakustamies. Tāpēc viņš atkal pieliecās tuvāk un uzsāka no jauna: at-radu, at-radu, at-radu...

Bet tad skaidri un nepārprotami zem ledus krasta tuvumā atskanēja paskaļš šļaksts, un Maksis, izvilcis purnu no alas vēdināmās atveres, vēl paspēja ar dažiem lēcieniem nokļūt uz augstās krants, lai redzētu, kā no ledus apakšas iznirst viņa aprietais bebrs un, galvai virs ūdens vien slīdot, pa melno, draudošo straumi dodas uz pretējo krastu... Žigli nokūleņojis gandrīz līdz pašam ūdenim, Maksis tomēr nemetās

bebram pakaļ. Lai arī lielisks peldētājs, viņš, taksītis – alu suns –, ūdenī nevarēja sacensties veiklībā ar bebru. Un to viņš labi apzinājās!

PUTRAS UN SMARŽAS

Vakarpusē pie dzīvokļa durvīm kāds piezvanīja.

Maksis riedams metās sagaidīt nācēju. Tā bija kaimiņiene Olga, blakustrepju boksera Nerro saimniece. Noglaudījusi skaļo sagaidītāju, viņa nevilcinošies ierunājās:

– Vakar pa logu vēroju, kā Magone pastaigājas ar sunīti. Vai tas jums ir pirmais?

– Pirmais gan. – Mamma pamāja. – Cik nu ilgi spējām, tik turējāties pretim bērnu lūgumiem pēc kāda dzīvnieka.

– Un velti. Suņi mājā ienes dzīvesprieku un lielas pārmaiņas.

– Pirmā mums patiešām netrūkst: mutuļot mutuļo, pat ik pa laikam jāpiebremzē, bet lielās pārmaiņas esmu jau sajutusi. – Mamma mēģināja atmiņā pārcilāt visus pēdējo dienu notikumus.

– Kad mums bija pirmais suns, – kaimiņiene pasmējusies sāka stāstīt, – mēs jutāmies tikpat apjukusi. Ne mēs zinājām, cik bieži viņš jāved laukā, ne kā jākopj, ne kā jābaro... – Te Olga priekšnamā pamānīja Makša ēdiena trauciņu, kurā vēl vāļājās aplaizīti kartupeļi. – Vai zināt, ka suņa kuņģis kartupeļus

vispār nesagremo? Sunim dot kartupeļus, zirņus un pupas – tas ir gluži tāpat kā... – kaimiņiene pavērās ārā pa logu uz priēžu galotnēm un turpināja, – ...kā cilvēkam pusdienās celt galdā vārītus čiekurus...

– Bet... cik es atceros no savas bērnības, mūsu mājas suņi vienmēr ēda to pašu, ko cilvēki, vai, pareizāk, to, kas cilvēkiem palika pāri, – mamma gremdējās atmiņās.

– Es reiz lasīju kādā grāmatā, ka suņa bļodiņa nav nekāda miskaste, kur jāmet desu ādas, speķa kamaras, treknumi un apkaltuša siera maliņas. – Kaimiņiene nepalika atbildi parādā. – Tāpat sunim nekādā gadījumā nedrīkst dot putnu kaulus, kas salūst asās šķēpelēs un var iedurties rīklē un kuņģī...

– Ko tad šim drīkst dot? – Mamma jutās pavisam bezpalīdzīga.

– Es savam Nerro gaļas buljonā vāru putras un dodu sauso barību. Šad tad nopērku arī pa gabaliņam svaigas liellopu gaļas, jo gaļa tomēr ir visīstākā suņu barība. Un Nerro spalva spīd, un enerģijas netrūkst! – Olga pavisam tuvu pieliecās Makša aukstajam purnam. To nu nepalaida garām suņa garā mēle un arī pārslidēja laipnās kaimiņienes degunam. – Tāpat es vienmēr uzpasēju, lai suņa trauciņā būtu ūdens, – Olga pabeidza, un likās, ka par savu nolaizīto degunu viņa ir pat priecīga.

Tik vienkārša suņa uzturēšana mamma apmierināja. Vai mazums viņa vārījusi putras, kad bērni bija mazi?

Kaimiņiene jau turēja plaukstu uz durvju roktura, tomēr prom vēl negāja.

– Vēl jau viņš ir maziņš, bet, kad paaugsies, vajadzētu arī vest uz suņu skolu. Bez apmācīšanas viņš jums visiem uzkundzēsies... Neklausīs pavēles, darīs, ko gribēs, nedarīs, kas nepatiks.

– Šitas te purnelis? – mamma brīnījās. – Es gan viņam rādīšu, kā neklausīt! Ne ar tādiem vien esmu tikusi galā. Manas bērniņas mīļākais suns – balti sprogainais Peksītis – bez kādām skolām klausīja uz vārda un staigāja man visur līdzī. Vienīgi... vienīgi... – mamma aizdomājās un piebilda, – viņš skrēja ārā uz ceļa un garāmgājējiem pluināja bikses... Līdz mani vecāki bija spiesti to atdot lauku radiem, kas dzīvoja patālā viensētā. – Mamma no bērniņas atgriezās

pie Makša. – Bet viņa mamma Reme taču ir tik paklausīga: Rūdim vienmēr pie kājas... Vai nu šis būs citādāks?

– Reme ir izgājusi speciālu medību suņu apmācību. – Kaimiņiene zināja vairāk.

– Mēs jau nu gan ar Maksī medībās neiesim! – Mamma pat pasmaidīja, iedomājoties papu mednieka formā, ar bisi uz pleca spraucamies pa meža biezokni.

* * *

Kā jau augstskolas pasniedzēja, lielu savas dzīves daļu mamma pavadīja bibliotēkās un mājās studējot dažādas grāmatas. Tāpēc nākamās dienas vakarā viņa no somas izvilka krāsainu enciklopēdiju “Tavs astainais draugs”. Uz grāmatas vāka dižojās retrīvera kucēns, bet ne jau tas mammu interesēja. Viņa tūlīt sameklēja nodaļu, kurā bija aprakstīti takši.

– *Takši ir drosmīgi, valdonīgi un nereti patvaļīgi suņi*, – mamma skaļi lasīja. – *Ja grib labi apmācīt taksi, nepieciešama liela pacietība, bet arī tad nevar gaidīt, ka jūsu suns vienmēr ar prieku izpildīs visas pavēles.*

– Pavisam loģiski! – mamma secināja. – Man arī nepatīk svešas pavēles. – Un lasīja tālāk: – *Tāpēc suņa apmācīšana jāsāk no mazotnes, jo nekad nebūs par agru sākt darboties ar kucēnu. Un šim procesam jābūt kā rotaļai, balstoties uz uzslavām un barības balvām par labu uzvedību, nevis sodiem – par sliktu uzvedību.*

– Nu jādarbojas gluži kā ar bērnu! – Mamma grāmatu šķīra tālāk un kļuva varen domīga. – *Jā, takši*

ir labi sargi, drosmīgi aizstāv māju, saimniekus, bet bez lielas domāšanas laiž darbā zobus...

Nu enciklopēdiju pārņēma paps:

– Takšus mīl ne vien mednieki, bet arī daudzās ģimenēs, kurās ar medībām nenodarbojas. Daudzi takšu īpašnieki, kaut arī atzinuši šo suņu apķērīgo, viltīgo un stūrgalvīgo raksturu, tomēr paliek šai šķirnei uzticīgi uz mūžu. – Paps pieklusa un atkārtoja: – Uzticīgi uz mūžu! – Bet tad uzsvērti nolasīja vēl vienu teikumu: – *Takši arī labi pielāgojas dzīvei pilsetā, taču augstu vērtē iespēju izskrieties savā vaļā...* – Paps brīdi pārdomāja un piebilda: – Ja mainīsimies uz Rīgu, pielāgosies; ja būsīm laukos, izskriesies.

* * *

– Tas suns neiedomājami pretīgi smird! – Juris vispirms rauca degunu, tad to viebdamies aizspieda un izmetās ārā no virtuves.

– Patiešām nelabi ož! – Arī mamma ostīja Makša skaustu un muguru. – Pēc puvušām zivīm! Magone, kad jūs bijāt laukā, kas ar viņu notika?

– Nekas nenotika! – no otras istabas atsaucās uzrunātā.

– Vai viņš kaut kur vērtījās? – Mamma vēlējās tikt skaidrībā.

– Tikai īsu brīdi! Tepat zālē pie sliekšņa. Apmetās uz muguras, drusku paberzējās un tūlīt cēlās kājās, – Magone stāstīja.

– Tas resnais otrā stāva kaimiņš pirms dažām dienām pa logu ar reņģēm baroja kaķus. – Vēl degunu

turot aizspiestu, virtuvē atkal iznāca Juris. – Miļlais Maksītis būs kādu nepamanītu zivtiņu atradis un... iesmaržojies...

– Tas suns ir jāmazgā! – Nu tikai Makša smaku saoda arī Magone. – Tādu es viņu gultā sev blakus neņemšu.

– Miļā meita, suns gultā vispār nav jālaiž! – pavisam principiāli noskaldīja mamma, bet, atcerējusies pirmo nakti kopā ar Maksī, aprāvās un piekrita: – Tas suns patiešām ir jāmazgā.

Iecelt Maksī vannā pat Magonei nebija grūti. Viņš ziņkārīgi apošņāja jocīgi balto telpu sev visapkārt un pat mēģināja pagaršot ziepju trauciņu.

Kad tika palaista silta duša, Maksis labpatikā piemiedza acis, bet tad, gribot iegrozīties ērtāk, paslīdēja emaljētajā vannā. Nu viņš bija apjucis, nemierīgi spēra vēl dažus soļus un paslīdēja atkal. Turklāt tik neveiksmīgi, ka nošļuka sēdus. Sāpīgs smilkstiens tūlīt pārsteidza visus trīs, kas, iespiedušies vannasistabā, vēroja Makša pirmo mazgāšanu.

– Iekšā vajag ielikt tās koka redeles, ar kurām pārsegta vanna! – Juris deva padomu. – Tad neslīdēs.

Jā, jūtot, ka var atsperties, Maksis atkal nomierinājās un savu saslapināto kažoku ļāva arī izeiepēt.

– Viņam patīk! Viņam ļoti patīk! – gaviļēja Magone un vēl un vēlreiz glumo ziepju gabalu pamīšus ar silto dušu laida pār Makša kažoku, kas kļuva arvien mīkstāks un putaināks.

– Nu, liekas, vairs nesmird. – Arī mamma bija apmierināta ar notikumu gaitu. – Tagad vēl kārtīgi jāizskalo, un lieta darīta.

Bet, lai kārtīgi izskalotu, bija nepieciešama arī spēcīga strūkļa, un Magone ķērās pie krāniem. Vistuvāk viņai atradās karstais. Ar vienu roku glāstot Maksī, viņa pagrieza to vaļā vairāk un sniedzās pēc aukstā ūdens krāna, bet nepaspēja, jo vannas dibenā noliktā duša pēkšņi un negaidīti iešļāca Maksim purnā karstu šalti... Tāpēc Maksis – balti putainais suns – necietās vairs ne mirkli, bet, spēcīgi atspēries pret koka redelēm, visu acu priekšā veikli izlēca no vannas, tad izspruka pa vaļējām durvīm un, mežonīgi lēkdams, pazuda bērnistabā. Protams, mamma un pārējie viņam pēc iespējas žiglāk sekoja, bet vien paspēja ieraudzīt, kā, ziepju putas visapkārt bagātīgi šķaidot, viņš ielec Magones gultā, tad pāri mantu kastei gultas kājgalī dodas uz durvīm, lai tikpat ātrā tempā, sekotājiem uztraukumā spiedzot, ieņemtu vecāku istabas plato guļamo.

– Maksī, nedrīkst! Maksī, ārā! Maksī, fū!

Nekādas pavēles viņu nevarēja apstādināt. Un tikai tad, kad lielākais putu daudzums jau bija palicis uz mēbelēm un grīdas, Maksis paspruka zem grāmatplaukta, lai tur bez karstās dušas palīdzības pats ar mēli atbrīvotos no putām.

PĀRI UPEI. SATIKŠANĀS

Lai tiktu upes spēcīgajai straumei pāri, vajadzēja doties uz kādu no tiltiem – to nu Maksis beidzot saprata, taču vēl vairāk attālinājās no mājām. Cauri briksnājam, kur tālumā jau varēja redzēt kādas ēkas apsnigušo jumtu, veda sniegā iemīta taciņa. Maksis pa to bija norikšojis labi ja pāris simtus metru, kad pēkšņi taciņas malā pamanīja kaut ko tumšu. Palēninājās gaitu, viņš soli pa solim, ķepas nesteidzīgi cilājot, tomēr vēl devās uz priekšu. Taciņas malā stāvošais nekustējās. Maksis savu piesardzīgo gaitu ne palēnināja, ne paātrināja. Svešais vēl joprojām stāvēja uz vietas, bet no tā puses uzvēdīja vēja pūsma, un Maksis noslēpumaino stāvētāju uzreiz pazina. Tāpēc vēl uzmanīgāk viņš gāja tuvāk – līdz abus šķīra vien dažu lēcienu attālums. Nu Maksis sastinga un saspringa lēcienam. Svešais stāvētājs arī padevīgi negaidīja suņa uzbrukumu. Tas uzmeta kūkumu, iešņācās un pacēla labo ķepu ar draudoši izlaistiem nagiem.

Tagad nu bija sastapušies divi nopietni mednieki: alu suns Maksis, nepārspējamās pēdu dzinējas Remes dēls, un neliela auguma pusmežonīga sarkanbrūna kaķene, kas šajā briksnājā savulaik bija aplasījusi

visas putnu ligzdas – vai nu tās atradās uz zemes, vai krūmos, vai koku augšējo zaru žāklēs.

Maksis, uzbrukuma lēcienam sastindzis, nenolaida acis no kaķenes. Un arī viņa nekustējās – ne iztaisnoja kūkumu, ne arī atslābināja pacelto ķepu. Vienīgi kaķenes dzeltenās acis brīdinoši dzalkstīja un sāni uztraukumā cilājās.

Un nezin cik ilgi viņi abi tā draudošās pozās stāvētu, ja mājās – kaķenei aiz muguras – pēkšņi skaļi neierietos suns. Tajā mirklī kaķene novērsās, pameta tramīgu skatu atpakaļ, un Maksis lēca uz priekšu... Ar zobiem sakampt kaķeni aiz skausta viņam neizdevās, bet šajā cīņā viņš bija ieguvis lielas priekšrocības, un kaķene, zibenīgi pavēlusies sānis, metās bēgt. Turklāt, kā jau svarā vieglāka, kaķene drāzās pa sērsnu virs sniega, bet Maksis, stigidams un atstājot

aiz sevis dziļu vāgu, mazliet atpalika no viņas. Tomēr tas iedzenamais gabals jau nemaz nebija liels – tikai līdz tuvākajam bērzam, kur kaķene veikli uzskrēja pa stumbru un iešņākusies ziņkārīgi pavērās lejā.

Aizsies Maksis arī tūlīt piesteidzās pie baltā koka un visupirms to kārtīgi iezīmēja kā savu, tad, izslējis degunu augšup, sāka lēkāt ap bērzu, skaļi un uzbudiņoši ķilksot. Var jau būt, ka viņš atcerējās gadījumu, kad šādā veidā bija izdevies kādu kaķi nobaidīt lejā un tad to kārtīgi izdzenāt, bet – visticamāk – Maksis kā medību suns pie stumbra ķilkstēja, lai pieaicinātu palīgā kādu, kurš nomedītu kokā uzdzīto medījumu. Tomēr mednieks nenāca un nenāca, no lēkāšanas ap bērzu Maksis pagura, un tad, atkāpies gabaliņu nostāk, viņš uzsāka vienīgo, ko varēja šajā muļķīgajā

rēja, rēja, rēja, rēja, rēja, rēja, rēja, rēja, rēja,
rēja, rēja, rēja, rēja, rēja, rēja, rēja, rēja, rēja,
rēja, rēja, rēja, rēja, rēja, rēja, rēja, rēja, rēja,
rēja, rēja, rēja, rēja, rēja, rēja, rēja, rēja, rēja,
rēja, rēja, rēja, rēja, rēja, rēja, rēja, rēja, rēja,
rēja, rēja, rēja, rēja, rēja, rēja, rēja, rēja, rēja,
rēja, rēja, rēja, rēja, rēja, rēja, rēja, rēja, rēja,
rēja, rēja, rēja, rēja, rēja, rēja, rēja, rēja, rēja,
rēja, rēja, rēja, rēja, rēja, rēja, rēja, rēja, rēja,
rēja, rēja, rēja, rēja, rēja, rēja, rēja, rēja, rēja...

Apmēram pēc stundas tuvējo māju saimnieks, pārtraucis pagalmā skaldīt malku, iegāja istabā pie sievas:

– Diezin kas tam suņukam noticis – vankšķ un vankšķ jau neizturami ilgu laiku?

– Varbūt sākušās suņu dienas? – ieminējās sieva.

VIENS, PAVISAM VIENS

“Nu labi, no rīta es steidzīgi tieku izvests laukā, kur man atkal par jaunu jāiezīmē tās daudzās priedes, kuras kaimiņu suņi nezin kāpēc arī uzskata par savu īpašumu... Tad man, alu sunim, bļodiņā ieber sausus, kraukšķīgus graudus no paciņas, uz kuras uzzīmēts kaut kāds tur garspalvainš putnu suns! Bet man nav ne prātā ēšana, jo es pārāk labi zinu, kas tūlīt sekos: viņi visi – Magone, Juris, mamma un paps – cits pēc cita atstās savas čības priekšnamā pie ārdurvīm un, kā medības kavējot, ātri dosies prom.

– Čau, Maksī, līdz vakaram!

Pēdējais, vēl pamājis man ar roku, uzsauks: – Sargā māju! – un no ārpuses aizslēgs durvis.

Līdz vakaram... Ja kāds no viņiem zinātu, cik tālu ir vakars agrā rīta stundā! Tāpēc vispirms es priekšnamā sagaidu, kad arī kaimiņi no blakusdzīvokļiem dodas prom. Un, ja kāds pārāk kavējas ar durvju aizslēgšanu, es viņus pasteidzinu.

– Tas gan ir modrs suns! – Dažkārt kaimiņiene mani sadzird. – Un kāda viņam spēcīga balss! Ja es nebūtu redzējusi to taksīti, domātu, ka tur klankst liels vilks... – viņa saka meitai.

– Jā, man arī tie takšeļi patīk. Daudz labāk par vilku suņiem, – atbild meita, jo viņa, tāpat kā vairums cilvēku, nezina, ka mēs, visi suņi, esam vilku suņi, cēlušies no mūsu kopējā senča – vilka.

Kad kaimiņi arī pavadīti dienas gaitās, es ielienu savā kastē pasnaust. Snaužu, snaužu, kamēr tajā šaurībā notirpst kājas. Tad kārtīgi izstaipos un dodos uz bērnistabu. Tur, pie lodžijas margām, ap pusdienas laiku sarodas kaijas, kas mēģina nočiept manus aiz puķu kastes paslēptos grauztnepabeigtos kauliņus.

Turklāt vislabākais veids, kā aizbaidīt kaijas, ir ieskrieties visas istabas garumā un tad ar troksni mesties lodžijas durvīs. Un, ja kādreiz vēl palaimējas ar priekškāju nagiem ieķerties aizkaros un palikt tur karājoties, tad kaijas pie mūsu lodžijas neparādās vairākas dienas.

Bet tās arī ir vienīgās medības visas dienas garumā, un līdz vakara krēslai vēl ir jāgaida tik ilgi. Kad kļūst pavisam neizturami un bēdīgi, es ielecu Magones gultā, piespiežu degunu viņas spilvenam, uz kura man gan ir aizliegts gulties, un, ieelpojis Magones smaržu, iedomājos, ka viņa tūlīt, tūlīt pārradīsies mājās, nometīs savu skolas somu pie ārdurvīm un, apkampusi mani, ļaus nolaizīt savu degunu, vaigus, pieri... Bet tad no naglas paņems sarkano pavadiņu un iesauksies:

– Maksī, iesim laukā!

Bet līdz tam brīdim vēl jāgaida ļoti ilgi!

Tāpēc es, šķērsojot istabu, uzlecu uz krēsla, jo no tā daudz vieglāk ir sasniedzams Magones rakstāmgalds. Cītīgi to apošņāju. Žēl, šoreiz te nav aizmirsusies neviena pati šokolādes drupatiņa. Kopš pavisam

nejauši nolocīju veselu tāfelīti, bet saplosītos papīrus aizmirsu noslēpt, Magone šokolādi te vairs neatstāj. Nu, neko darīt – vienkārši visā garumā izstiepjos uz galda un purnu nolieku uz ķepām. Vēderu man gan spiež nenovāktie zīmuļi, gumijas, svečturi, šķēres, spogulītis, kasetes, tējkarotes un pat bļodiņa ar saulespuķu sēklu čaumalām. Bet nekas – šeit pie nekārtības esmu jau pieradis un neērtības drusciņ jau varu pieciest, jo no galda paveras lielisks skats ārā pa logu. Un, ja nu tās kaijas tomēr sadomā atgriezties, tad es ātri varu uzlēkt stāvus...

– Dz-i-n! Dzi-i-n! – virtuvē iezvanās telefons. Es, pēkšņi aizmirsis, ka neviena nav mājās, metos lejā no galda, ieskrienu vienā istabā: vau! Ieskrienu otrā:

vau! Pie vannasistabas durvīm: vau! Tomēr nav, mājās taču neviena nav! Nu man vienam kļūst tik neizturami bēdīgi, ka apsēžos pie ārdurvīm un, paslējis purnu mazliet uz augšu, iegaudojos – kā mēs, suņi, vilku pēcteči, tik labi pieprotam.

Kāds kāpj augšā pa trepēm. Es uz brīdi piekļustu, bet, pārliecinājies, ka nācējs nav neviens no mūsējiem, atkal turpinu pirmīt iesākto skumjo vilka dziesmu.

– Tas suns šodien atkal gaudo! – nepazīstamais nācējs nosaka pats pie sevis, jo es labi dzirdu – viņš ir viens pats. – Kāpēc dzīvnieki tā jāmoka? – Viņš atver kādas durvis divus stāvus zemāk.

Nu es pārstāju gaudot un ieeju vecāku istabā. Apstaigāju visapkārt lielajai gultai, kurā – zinu! – nedrīkstu gulšņāt, bet es tomēr ielecu. O, te gan ir

mīksti un ērti! Pagrozos uz viena sāna, pagrozos uz otra sāna, beidzot apveļos augšpēdus – priekšējās saliektas, aste atšauta, purns nostiepts, cik tālu vien iespējams. Tā es noteikti aizņemu vismaz pusi no gultas. Vēl paberzēju krustus gar gultas pārsegu, un man uzmācas pavisam negaidīts snaudiens. Tam es nemaz neturos pretim, jo visu tikpat labi kā nomodā dzirdu arī aizmidzis. Pat tajās reizēs, kad labpatikā pa miegam iekrācos.

...Bet kas tad tas – kāds nedzirdami uznācis pa kāpnēm līdz piektajam stāvam un pašlaik slēdz vaļā durvis? Turklāt istabā jau ir pilnīgi tumšs! Ar veiklu lēcieni esmu no gultas ārā un vēl pagūstu aizskriet līdz priekšnamam, kad jau veras vaļā ārdurvis.

Pēc smaržas tā ir Magones mamma. Labi gan, ka pēdējā brīdī paspēju aizvākties no platās gultas!

Klikt! Ieslēdzas spilgta gaisma.

– Maksi, tu mani sagaidi jau pie durvīm? – Mamma noliecas mani glāstīt, bet es paķeru viņas čību un metos uz istabu.

– Maksi, nes šurp! – mamma sauc. – Nes šurp, nevis projām! – viņa atkārto un varbūt domā, ka es nesaprotu, ko man saka. Es ļoti labi saprotu un pēc smaržas zinu arī, kam katra lieta pieder. Bet, ja es to čību paklausīgi noliktu viņai pie kājām, labākajā gadījumā mani paslavētu, bet tomēr tagad mums iznāk aizraujoša spēle: es ar čību zobos metos pāri gultai, viņa man pakaļ, es, čību neizlaižot no mutes, ātri palienu zem grāmatplaukta, kam ir varen ērtas un augstas kājas. Viņa, protams, liecas pie manis, bet

es pa jokam ierūcos, jo tik ļoti vēl negribas šo spēli pārtraukt... Bet viņai jau apnicis!

– Kaut tu būtu gudrāks! – mamma tikai nosaka un, bez vienas čības pieklibodama, dodas uz virtuvi gatavot vakariņas. Nu es mierīgi varu līst no grāmatplaukta apakšas ārā, atstāt čību redzamā vietā – pašā istabas vidū – un doties pie savas kopš rīta neizēstās bļodiņas, jo nu man pēkšņi radusies milzīga apetīte.

Kamēr steidzīgi skrapstinu sausās barības granulas, sadzirdu uz kāpnēm Magones steidzīgos soļus. Zobos nu pakampju viņas čību un, skrējienam gatavs, gaidu, kad atvērsies ārdurvis. Magonei nekad tik ātri neapnīk man dzīties pakāļ. Tas tik būs trādirīdis! Tūlīt mēs skriesim, lēksim, spiegsim, rūksim... Un pēc vakariņām vēl arī izdauzīsimies pagalmā.”

PĀRI UPEI. MAKŠA PIENA KANNA

Bet cik ilgi tā apriesi kaķeni bērzā! Vienu stundu? Vēl drusku? Mute paliek sausa agri vai vēlu. Tāpēc Maksis uz brīdi atstāja savu sargposteni un noskrēja lejā pie upes padzerties. Bet, kad atgriezās (pie tā paša bērza noteikti!), kaķenes tur augšā vairs nebija. Kārtīgs medību suns jau nu nesāks kaut kādas tur

kaķenes pēdas šķetināt. Arī pie tukša bērza riet vairs nebija jēgas, tāpēc Maksis pa taciņu devās tālāk.

Pēc kāda gabala taciņai blakus parādījās sniegā iemītas lielas un dziļas pēdas. Maksis līdz ausīm kā zābakā iegrūda purnu vienā, tālāk – vēl otrā pēdā. Nekā interesanta! Divu dienu vecas cilvēka pēdas. Gājējs nēsājis garstulmeņus, kas bijuši bagātīgi ieziesti ar kurpju smēri.

Nu taciņa pārgāja nošķūrētā lauku ceļā. Bet šeit jau Makša deguns neizlasīja mazāk ziņu. Uz ceļmalas vaļņa vairākas vārnas vēl šorīt bija saknābājušas kādu zivi, visticamāk – upei nočieptu. Aiz vaļņa (Maksis pakāpās un paskatījās) gludajā baltumā varēja manīt peļu iemītās pēdiņas. Parasti gan peles pārvietojās zem sniega un Maksis nemaz neinteresēja. Bet blakus sīko pēdu virtenītei vīdēja lapsas ķepu atstāti nospiedumi. Tos izpētīt nu gan bija Maksim pa prātam. Tomēr atkal vilšanās: tās bija vakarējās pēdas! Pēc tādām kūmiņu vairs rokā nesadzīt.

Ceļa abās pusēs parādījās mājas un sniegā izraktas taciņas uz tām. Turklāt vienas taciņas galā atradās kaut kas tāds, kas Maksis kopš pirmajiem braucieniem uz laukiem gan baidīja, gan ļoti vilināja. Tas bija trīspakāpju krāģis, uz kura parasti novietoja lielas piena kannas. Arī viņu sētas stūrī tads atradās un vienmēr saistījās ar dažādiem piedzīvojumiem.

Un šis te, svešās mājas ceļa galā, arī daudz ko neatšķīrās no agrāk izkāpaļātajiem – vienīgi uz tā pašlaik atradās piena kannu. Tik liela, sudrabaina un pa gabalu tik asi smaržojoša pēc kūts un lopiem, ka

Maksi vilktin pievilka. Pa augstajiem pakāpieniem viņš viegli tika augšā un nu pārliecinājās – kannā pašā degungalā smaržoja vēl jaukāk un neatvairāmāk. Jā, tik neatvairāmi, ka Maksim noteikti vajadzēja to iezīmēt... Kad tas rūpīgi bija izdarīts un kannā nu skaitījās pie Makša pārvaldītajiem īpašumiem šajā upes krastā, pa ceļu ātri sāka tuvoties kāda mašīna ar dzeltenu cisternu, kas, liekas, arī bija iekārojusi sudrabaino kannu, jo apstājās cieši līdzās krāģim, uz kura Maksis stāvēja izslējies visā savā nelielajā augumā.

Mašīnas šoferis, izkāpis no kabīnes, vien greizi pasmaidīja un citādi par Maksim nelikās ne zinīs – it kā viņš būtu otra piena kannā. Tas Maksim jau uzreiz nepatika, bet, kad šoferis, nesaskaņojot ar viņu, Maksim piederošo kannu centās no krāģa vienkārši paņemt, taksis draudoši atņirdzās. Bet neba šoferis bija radis rēķināties ar tādiem nieka šuneļiem! Viņš tikai ķērās kannai klāt, un, lai to aizsargātu, Maksis riedams pielēca priekšā. Šoferis acīm redzami apjuka, bet Maksis jau neļāva viņam attapties – siekalas sprauslādams, viņš nikni rādīja savus zobus. Un tie bija pietiekami balti un spēcīgi, lai lielais vīrs tūlīt atvilktu kāju no Makša krāģa.

– Labs suns! Labs! – Nu viņš mainīja taktiku. – Saproti, man tā kannā jāizlej. Un pēc iespējas ātrāk, jo šodien briesmīgi kavēju... Ceļš nosludināts kā spogulis.

Par nosludināto ceļu Maksis jau saprata, bet, kāpēc jāved projām viņa kannā, netika gudrs.

– Labs suns! – Šoferis turpināja iesākto. – Nu nerādi savus skaistos zobus, nerādi! Ja ļausi pienu paņemt, es tevi uzciensāšu.

To Maksis atkal saprata, bet, cienastu nesaodis, neatkāpās ne soli. Var jau būt, ka viņš vairs nerēja tik nikni un sirdīgi, tomēr kannai priekšā stāvēja gan.

Tad neko darīt – šoferis kāpa no mašīnas nost, devās uz kabīni, iztina savas līdzpaņemtās sviestmaizes un, vienai – ar desas ripiņām – pusi nolauzis, atgriezās pie citādi nedabūjamās kannas.

Uz krāga nomestajai maizei Maksis tūlīt pat neķērās klāt. Vispirms viņš cienastu kārtīgi apostīja, pēc tam lēnītēm pagāršoja vienu desas ripiņu, turklāt vēl visu laiku paturēdams acīs šoferi, un tikai tad

pakampa pirmo lielo kumosu – tā bija tāda kā atļauja šoferim paņemt smago kannu, ko viņš arī nekavējoties izmantoja.

Kad mašīna, sānceļā apgriezusies, attālinājās, Maksis ar garo mēli vēl aplaizīja sev no purna pēdējos taukumiņus. Uz krāga viņš nu stāvēja gluži viens – sargāt vairs nebija ko. Uzpūta vējelis, kļuva vēsi, vajadzēja vien doties tālāk. Piedzīvojumi jau arī tik tikko bija sākušies.

PIRMOREIZ "LĪKUMOS"

– "Līkumos" Maksim noteikti patiks! – apgalvoja Juris, bāžot mugursomā uz laukiem līdzī nemamās drēbes.

– Un Broņislavonkulis gan brīnīsies, – piebilda Magone.

– Ja vien tas Broņislavs nebūs saņēmis pensiju un nedēļu jau to nosvinējis... – visgudri atbildēja Juris, – tad viņš savu kazu pat nepamana. Kur nu vēl Maksi!

– Bet diezin vai Maksis nebaidīsies braukt ar auto-mašīnu? – Magonei mantu vākšana neveicās tik veikīgi kā brālim.

– Suņiem patīk vizināties, – Juris pauda ar pārliecību.

– Tev tikai tāpēc tā liekas, ka tavas bērniņas mīļākā grāmata bija "Ežuks brauc ar auto". – Magone no pagultes pašlaik vilka ārā savas krosenes.

– Kā tu, sīkā, to vari zināt? – Juris ar mugursomu plecos jau stāvēja viņu kopējās istabas vidū un izskatījās neapmierināts, ka māsa kavējas.

– Tētis stāstīja! – no pagultes atskanēja Magones balss.

– Bet par tevi man nekas nav jāstāsta – tāpat redzams, ka tu savas mantas sagrūd, kur tik pagadās.

– Ne jau es! – Nu Magonei abas krosenes beidzot bija rokā. – Maksis tās pavilka zem gultas, un re: viena vēl tagad nosiekalota...

– Vai jūs beidzot esat gatavi? – Bērnistabas durvīs stāvēja paps, un viņa sejā (kā vienmēr brīvdienu rītos pirms izbraukšanas uz laukiem!) vairs nebija noslēpjama nepatika par lielo kavēšanos. – Mēs atkal “Līkumos” nonāksim tikai pusdienas laikā un līdz vakaram maz ko paspēsīm padarīt.

– “Gatavi, vienmēr gatavi” – tā tik manos skolas gados varēja prasīt no pionieriem, – mamma ierunājās, jo šorīt vēl nebija zaudējusi humora izjūtu, un paņēma Makša pavadu. Maksis gan tajā mirklī zaudēja i mieru, i pacietību – viņš palēcās un savu prieku pauda, te pārmaiņus smilkstot, te satraukti rejot, te atkal sprauslājot un nemitīgi dricelējoties ap bērniem un vecākiem.

* * *

Tikko paps iedarbināja auto, mamma no somas izņēma visiem tik ļoti pazīstamo grāmatu “Tavs astainais draugs” un nocitēja vienu rindkopu:

– Centieties panākt, lai jūsu mašīnu suns uzskata par savām otrajām mājām. Sunim ātri iepatīkas ceļot, jo šie ceļojumi ir iespaidiem bagāti un dod iespēju tikties ar citiem suņiem...

– Kā jūties, Maksī? – Mamma pavērās uz pakalējo sēdekli, bet Maksis, ieritinājies starp Magoni un Juri, jau laidās miegā.

Tā starp bērniem viņš nogulēja ceļa lielāko daļu. Vienīgi kad auto no asfalta nogriezās pa putekļaino zemes ceļu, Maksis piepeši atmodās un pielēca pie sānu loga Magones pusē.

Nolaizījis nosvīdušo stiklu, viņš pavērās ārā un ierējās. Un tālāk jau bez pārtraukuma kverkstēja visas desmit zemes ceļa minūtes.

– Klusu, Maksīt! – pēc kāda laika viņu mierināja mamma.

– Nu paklusē taču kādu brīdi! – Sēžot pie stūres, pusceļā paps pat satvēra Maksi aiz čupra, kur suņa āda brīvi staipījās. Par to, protams, paps tūlīt saņēma no mammas aizrādījumu par neuzmanīgu braukšanu.

– Stāvi vienreiz klusu! – Drīz jau nenocietās arī Juris un ar elkoni pat iedunkāja Maksi. Bet viņš, atgriezies uz pakaļējā sēdekļa starp abiem bērniem, vērās ārā caur vējstiklu un pat negatavojās pārtraukt skaļi izrādīt sajūsmu par šo saulaino dienu, par kopīgo ģimenes braucienu, iespējams, jau nojaušot savus daudzos piedzīvojumus “Līkumos”.

– Es to vairs nevaru izturēt! – Mamma samiedza acis un savilka seju kā uz raudāšanu. – Patiešām nevaru! Kā viens suns spēj tā izvest no pacietības... – Bet, par laimi, tālumā jau bija pamanāms iebraucamais māju ceļš, un paps uz brīdi apturēja mašīnu.

– Izlaidiet to vankšķi laukā! – viņš izgrūda. – Lai vismaz izskrienas!

Un Magone vēl nebija paspējusi aizvērt savas puses durvis, kad Maksis jau rosījās auto priekšpusē. Tāpēc

paps uzņēma gaitu pavisam uzmanīgi. Maksis, pa laiciņam atskatīdamies, turējās priekšā. Paps nedaudz piespieda gāzes pedāli, Maksis arī paātrināja skrējieni. Paps pārslēdza trešo ātrumu un vēl uzgāzēja, Maksis, kūkumu uzmetis, drāzās pa grantēto ceļu tik enerģiski, ka sīki oliši pat sasniedza motora pārsegu.

– Tas nu gan ir čempions! – gavilēja Juris, veroties spidometrā. – Četrdesmit ņem bez aizķeršanās! Uzspied vēl!

– Vai tu jocīgs esi? – Paps tūlīt noņēma kāju no gāzes pedāļa. – Es taču negribu savu suni sabraukt!

– Bet tā mēs nekad neuzzināsim, cik ātri viņš var paskriet, – Juris neatlaidās.

– Un kāpēc mums tas būtu jāzina? – Mamma vairs nelikās satraukta. – Pašu suņuks! Nav taču jānodzen.

Tad arī mājas bija klāt. Ceļa galā zaļa plāksnīte vēstīja: “Līkumi”. Asti uzmetis gandrīz stāvus, Maksis pats pirmais ieskrēja pagalmā.

* * *

“Līkumus” ar lielceļu savienoja divi ceļi. Viens uz māju vairākus simtus metru stiepās pa augšu, pa kādreizējās upes senkrastu, ko nu aizsedza vecu liepu, kļavu un vīksnu rinda, turpretī otrs – gar tagadējo upmalu – daudz ātrāk sasniedza grantēto lielceļu, pa kuru vai katras desmit minūtes aizputekļoja garām auto, bet visbiežāk tomēr traktori ar piekabēm vai bez tām.

Bet, ja sēdēja uz senkrastā uzceltās mājas sliekšņa ar skatu pret upes līkumu un ceļu apakšā, tad vēl ātrāk līdz turieni varēja nokļūt, vienkārši metoties

lejā pa taciņu. Un to nu Maksis jau bija ielāgojis pirmajā pusstundā pēc ierašanās “Līkumos”.

Nogaidījis, kamēr kāds skaļi rūcošs un putekļu mākoņus uzvandošs traktors tuvojas upes lejai, lai tūlīt atkal sāktu rāpties kalnā, Maksis ar milzīgu lēcienu cauri rožu krūmam viens divi sasniedza tikko apsētās dobes lejā pie vīksnām un tad pa upmalas ceļu izdrāzās uz lielceļa. Pastāvajā kalnā panācis pēc dīzeļdegvielas smirdošo medījumu un brīnumainā kārtā nepakļuvis zem riteņiem, viņš apmierināti atgriezās savā kontrolpostenī uz mājas sliekšņa.

– Ja tā turpināsies, mums šogad nebūs ne salātu, ne diļļu, ne lociņu, – Makša kārtējo skrējienu vērojot, žēli ieminējās mamma.

– Jā, un, liekas, nebūs arī vietējās avīzes, – puspajokam ieminējās paps, – jo, redzi, viņš tagad joņo pakal pastnieces velosipēdam. Un – jupis parāvis! – panāca to pastnieci... Maksi, nedrīkst! Nedrīkst, Maksi! Tūlīt nāc šurp! – paps, cik spēka, iekliedzies, pats metās no kalna lejā pie nomedītās pastnieces, kas, no Makša vairoties, slēpās aiz velosipēda.

– Tā patiešām nebija laba mācība, ko tu viņam ierādīji, kad rīkoji tās ātrumsacīkstes. – Mamma papu atgriežamies sagaidīja ar pārmetumiem.

– Vai es varēju iedomāties, ka viņš iegaumēs un uzreiz darīs pakal? – taisnojās paps.

– Ja Maksim ir kaut kas pa prātam, tad viņš to atceras no pirmās reizes, – mamma secināja. – Nē, patiešām – muļķis viņš nav! Pat pārmēru attapīgs. Uz nedarbiem.

– Kā tu tik droši zini, kas sunim darbi, kas ne-
darbi? – brīnījās paps.

* * *

Un vēl tajā dienā atgadījās vairāki notikumi, ko Maksis pēc tam neaizmirsā nekad.

Noguris no traktoru medībām, Maksis izmeta loku pa “Likumu” plašo pagalmu. Apakšstāva sētas puses īrnieku pie kūts pieķēdētais Rokijs Maksi interesēja maz. Jā, viņi abi vairākkārt atzīmēja savas īpašuma tiesības gan uz šķūni, gan uz kūti, bet Rokijs, pieradis viens atrasties savā apsargājamā valstībā, negribēja ar Maksi plosīties, ko viņš, divus mēnešus audzis kopā ar brāļiem un māsām, varen labi pieprata.

Lielā akmens kūts, kur lopu vairs nemitinājās vairākus gadus un kur tagad stāvēja malka un darbarīki, arī ilgi nepiesaistīja Makša uzmanību. Tur gan bija jūtama spēcīga žurku smaka, tomēr pats medījums slēpās dziļās zemgrīdas alās.

Bet tad Maksis pagalmā ieraudzīja neiedomājami aizraujošu un interesantu gājienu: priekšgalā gāzelēdamās – lēni un cienīgi – soļoja liela pīle, bet aiz viņas rindiņā vairāki (Maksis nemācēja saskaitīt, cik to bija kopā) mīksti un pūkaini pīlēni...

...Mamma sēdēja uz soliņa pie mājas un, gatavodamās sējai, pārskatīja pērnos sēklu krājumus, kad gar ēkas galu no pagalma puses parādījās Maksis ar pīlēnu zobos. Tā knābis un kājas ļengani nokarājās abpus suņa mutei. Tātad pīlēns bija beigts un pagalam – par to vairs šaubīties nevajadzēja.

– Maksi, atdod! – Mamma tomēr lēca stāvus un steidzās sunim pretim. Un viņš, iespējams, savu pašu pirmo medījumu lepni nolika mammai pie kājām.

Mamma zināja, ka suņa saimnieka roka domāta vienīgi glaudīšanai, bet jāsoda ar kaut ko citu, un vislabākā esot avīze: liels troksnis, tomēr sitiens nesāpīgs. Bet kur tu ātrumā avīzi ņemsi! Tāpēc mamma paķēra no zemes tepat pie sliedīšu augošā bērza nokritušo zariņu un ar to vairākas reizes iepēra Maksi.

– Nedrīkst! Nedrīkst!! – viņa stingrā balsī atkārtoja.
– Pilēnus aiztikt nedrīkst! Vai tu saproti? Nedrīkst!

Nu gan Maksis bija apjucis. Mednieka lepnums pārvērtās sāpīgā pārdzīvojumā un dusmīgā saimniecē. Asti ierāvis kājstarpē, viņš patenterēja vairākus soļus tālāk, bet mamma tikai atkārtoja:

– Maksi, nedrīkst! – Un žagars švīkstot atkal ķēra viņa muguru. Nu Maksis neapmierināti ierūcās un paspruka zem soliņa.

Ar nokosto pīlēnu rokās mamma devās iekšā pie papa:

– Vai tu šo redzi?

– Redzu! – Paps pacēla acis no grāmatas, ko lasīja.

– Bet tas nav mans nopelns!

– Tavs nopelns ir pats Maksis! – mamma atgādināja. – Un saimniekam ir jāatbild par visu, ko viņa suns sastrādā. Es jau viņu nopēru, bet tev nu jāskaidrojas ar Broņislavu. Tie ir viņa pīlēni!

* * *

“Līkumu” otrā stāva īrnieks Broņislavs ar aizvērtām acīm zvilnēja pavasara saulītē pie savas kūtiņas durvīm. Viņa “miega zāles” – liela plastmasas pudele ar duļķainu šķidrumu – atradās turpat līdzās.

– Tu, saimniek, tikai nedomā, ka es tā dzeru katru dienu! – Broņislavs pacēlās uz elkoņa un ar plaukstu pārbrauca saviem sen neskūtajiem vaigiem. – Redz, man svētki. Varētu pat teikt – ģimenes pieaugums. Pile izperēja pīlēnus, un šodien es tos pirmoreiz izlaidu aplokā. – Viņš papam norādīja uz sieta iežogojumu, kam vārtiņi stāvēja līdz pusei vaļā...

– Bet kur tad ir tā pile ar bērniem? – Papam sirds vai sažņaudzās, kad iedomājās, ka Makša posta darbi varbūt ir daudz, daudz lielāki...

– Tu, saimniek, nesatraucies! – Broņislavs nu jau bija piecēlies pussēdus. – Laikam būšu aizmirsis

vārtiņus aiztaisīt. Tepat jau kaut kur tā pīlīte ar saviem sešiem pīlēniem ganās.

Un patiešām – pagalma vidū, aiz vecā elektrolīnijas staba ar stārķu ligzdu augšā, gāzelējās pīle, kurai sekoja (paps pārskaitīja divreiz!) pieci pīlēni.

– Tātad beigts ir tikai viens... – paps atviegloti čukstēja.

– Par viena mēneša īres maksu viņš piekrita to skādi aizmirst! – pēc brīža paps varēja informēt mammu. – Bet sveikā izsprukušos pīlēnus es pašrocīgi iedzinu iežogojumā. Protams, viņu mammu arī. Tā kā vari līst ārā! – Paps ar plaukstu uzsita soliņam, zem kura, par savu pirmo medījumu pērienu saņēmis, tupēja Maksis.

No sola atbrīvots, viņš tīksmi izstaipījās un mazliet pabailīgi devās vēl vienā reidā pāri pagalmam. Pilēni nu atradās aiz stieplu sieta, bet Broņislavs atkal bija atlaidies guļus – turpat, kur iepriekš. Maksis pa pēdām cītīgi izoņņāja visu pagalmu, līdz nonāca arī pie guļošanās. Visvairāk viņu pievilka ar dažādām smaržām bagātie Broņislava zābaki. Piegrūdis purnu te vienam, te otram, Maksis acīmredzot bija Broņislavu pamodinājis. Atkal kārtējo reizi paslējies pussēdus, Broņislavs ilgi skatījās sunī, tad, pavēries uz pīļu iežogojumu, laikam jau visu sasaistīja kaut kādā kopsakarā. Jo kā gan citādi var izskaidrot, ka viņš Maksim pēkšņi spēra... Turklāt tik negaidīti, ka arī trāpīja. Žēli iesmilkstējies, Maksis atlēca sānis un žigli joza uz māju, pats vēl neapjaušot, ka sāpīgais gumijas zābaks un iepriekš saņemtais pēriens ar žagaru viņam vairs neaizmirsīsies nekad. Tāpat kā tās pašas dienas nākamais piedzīvojums – tikai dažas stundas vēlāk.

* * *

Bet dažas stundas vēlāk, kā katru pavasari šajā laikā, “Līkumos” ieradās apdrošināšanas aģents.

Nu labi, Maksis jau bija ielāgojis, ka nedrīkst uz ceļa apriet sievieti ar lielu somu uz velosipēda, nedrīkst arī aiztikt tos mazos, mīkstos, kas staigāja pa pagalmu, bet māju sargāt taču ietilpa viņa pienākumos!

Tāpēc Maksis nostājās uz pakāpieniem un nelaida svešo ne soli tālāk. Un, lai izskatītos patiešām draudīgi, viņš ik pa brītiņam vēl ierūcās un noklabināja zobus.

Bet, izrādījās, vīrietis, diendienā satiekoties ar dažādiem māju sargiem, bija sagatavojies šādām sagaidīšanas reizēm. Viņš aši iebāza roku jakas kabatā un izņēma mazu, melnu aparātiņu. Tad, pavērsis to pret Maksu, uzspieda uz sarkanās pogas...

Ja kāds cilvēks šo skatu vērotu no malas, viņš būtu nesaprašanā – nekāds troksnis vai sprādziens neatskanēja (jā, viss notika šķietamā klusumā!), bet Maksis, asti iežmiedzis kājstarpē, nolēca no pakāpieniem un atkal paspruka zem drošā patvēruma – soliņa. Tad vīrietis skaļi piedauzīja pie “Līkumu” ārdurvīm, un Maksis zem soliņa pat neiepīkstējās.

Paps, izsteidzies nācējam pretī, ar acīm vispirms meklēja Maksu.

– Paga, paga, – viņš teica, – es pavēršos, kur tas suns palicis. Vēl ieklups jums biksēs...

– Nav nekādas vajadzības! – lepni smaidot, atbildēja apdrošināšanas aģents. – Suns jau ir pie vietas un šodien man vairs netuvosies – varat būt pilnīgi drošs.

– Kāpēc jūs esat tik pārliecināts? – Paps skatījās uz atnācēju.

– Kad lieto šo te – ultraskaņas aparātiņu, – vīrietis teica un atkal paspaidīja sarkano pogu, – cilvēki praktiski neko nedzird, bet suņi gan turas pa gabalu un ilgi to neaizmirst.

Tur nu vīrietim bija taisnība: Maksis vēl kādu laiku pēc viņa aiziešanas nelīda no soliņa apakšas ārā.

Tikai pavēlā pēcpusdienā Maksis uzdrošinājās noiet līdz upei. Tad sadūšojies pārgāja pāri arī lielceļam, kur vēl varēja saost svešā pēdas. Bet tām Maksis nesejoja. Viņš pa kādu mazāku ceļu nogriezās uz mājām, kuras labi varēja redzēt no “Līkumiem”.

Vēl pirmīt, tupēdams zem soliņa, Maksis vairākkārt bija saklausījis šajās mājās kādu ierejamies – ne pārāk skaļi, ne arī draudoši un dobji. Drīzāk jau – žēli un aicinoši.

Jā, un patiesi – pie lielas, vecas suņu būdas pagārā saitē stāvēja piesieta neliela, balti sprogaina kucīte... Tās plušķainā astīte, sunītei Maksi ieraugot, priecīgi sašūpojās, bet abas priekškājas un galva pastiepās uz priekšu. Tāda poza, protams, bija vēl lielāks lab-

vēlības apliecinājums un pat aicinājums padraudzēties. Panācies tuvāk un apostījis kucītes purniņu, kurā pat acis slēpās aiz daudzām sprogām, Maksis šo aicinājumu labprāt pieņēma. Un tad viņi viens otru dzenāja, kopā kūleņoja, cēlās pakaļkājās, priekšķepas kopā salikuši. Bet, kad viņiem tā dauzoties, par laimi, atraisījās ap kucītes kaklu apsietais valgs, viņi joņoja vecajai būdai riņķī tik ilgi, līdz abiem mēles bija izkārušās kā sarkanas šalles. Un Maksis, kopš šķirts no saviem brāļiem un māsām, nebija juties tik priecīgs un bezbēdīgs.

– Skat, skat, Sisei draugs uzradies! – No mājas bija iznākusi kucītes saimniece un uzreiz vēl nesēja viņu atpakaļ pie būdas.

* * *

Bet pašā vakarā, kad dienas trokšņi jau bija pieklusuši, paps un mamma vēlreiz piesēda uz soliņa mājas priekšā:

– Diezin vai tas suns šeit, laukos, nav jātur piesiets? – mamma ierunājās. – Iedomājies tik – es šodien apskatīju Makša muti, un viņam ir melnas aukslējas! Tas nozīmē, ka suns ir nikns. Vismaz tā esmu dzirdējusi vecus ļaudis sakām. Bet grāmatā gan par to nav ne vārda. – Mamma kārtējo reizi padomu bija meklējusi bilžainajā enciklopēdijā. Tagad nu to paņēma paps, un drīz vien viņš jau varēja atspēkot mammas bažas:

– *Pirms kucēna izvēlēšanās labi apskatiet tā māti, – paps lasīja, – jo pēc kuces izturēšanās var spriest, kāds*

būs kucēna temperaments, – paps pabeidza un, vērdomies mammā, jautāja:

– Vai Remīte tev kādreiz ir likusies nikna?

– Nē! – atzina mamma.

– Man arī ne! – Paps Maksi bija izpestījis no piesiešanas.

PĀRI UPEI. IESPUNDĒTS

– Tas, pie mūsu vārtiem, taču ir pretējā krasta kaimiņu suns! – Pārupes galdnieks vērās ārā pa virtuves logu un teica savai sievai.

– Man gan visi tie melnie takši liekas vienādi. – Sieva arī paskatījās.

– Šo te esmu ievērojis peldvietā – upes pretējā krastā. Kad mūsu Zeta vēl nebija pazudusi, viņš,

sekodams saimniekam, kādreiz pārpeldēja upi un sastājās ar Zetu, – galdnieks bēdīgi piebilda, – tad arī dabūju to labi apskatīt.

– Vai tikai tu kaut ko nejauc? No tā laika taču pagājuši vairāk nekā divi gadi, – sieva šaubījās. – Zetiņa taču pazuda salūta laikā, kad gaidījām jauno gadu tūkstoti atnākam...

– Nejaucu vis! – vīrs palika pie sava. – Tas pats vien ir: padrukns, mazliet noļukušām ausīm un ļoti aktīvs. Liekas, pat atceros – viņu sauc Maksis. Redzi, kā viņš ošņājas un kārpās pie vārtu staba!

– Zeta gan bija mierīga, – Sieviete labprātāk kavējās atmiņās. – Varbūt tāpēc, ka bija brūna takšu meitenīte...

– Lai šis arī nenoklīst, – galdnieks noteica un pakāra no pakaramā cepuri, – jāiesauc iekšā! Man tieši šodien jābrauc lielais likums uz gateri pārupē. Tad arī aizvedīšu to jaunkungu mājās.

– Maksī, kā tu te gadījies? – Galdnieks vēra vārtus un noglaudīja ciemiņu. – Nebūsi taču palu laikā pārpeldējis upi... Nāc iekšā!

Maksis pieklājīgi pavēcināja asti, bet nekustējās ne no vietas.

– Drošāk, drošāk! – atkārtoti vedināja galdnieks. – Un netrīci taču! Te tev patiešām nav ko baidīties!

Maksis domīgi, vēlreiz apostījis vārtu stabu, lēni un pavisam nesteidzīgi pārkāpa pagalma robežu. Galdnieks aizvēra vārtnus un aicināja viņu vēl tālāk:

– Ienāc sasildīties! Arī ledusskapī kaut kas atradīsies. Varbūt esi izsalcis?

Bet arī pavērtās mājas durvis un no turienes plūstošā ceptās gaļas smarža Maksis nespēja izkustināt.

Tad galdnieks viens pats iegāja iekšā un drīz vien atgriezās ar lielu, žāvētu reņģi:

– Zetai zivis tīri labi garšoja.

Un arī Maksis nebija izņēmums – divi kampieni, un no reņģes pāri nepalika pat ne astes spuras.

– Tā jau likās, ka tu esi izsalcis! – Galdnieks atkal iegāja mājā un šoreiz atgriezies reņģi aiz astes tiriņāja pie pašas durvju spraugas.

Saslējis purnu mazliet augstāk, lai vilinošā smarža nekur nezustu, Maksis tomēr uz sliekšņa nekāpa.

– Liekas, ka neizdosies viņu ievilināt iekšā. Gudrs, pagāns, – rij siekalas, tomēr nekust ne no vietas, – ienācis atkal mājā, galdnieks žēlojās sievietei, – bet pagalmā viņu atstāt nedrīkst: izkašās zem vārtiem sniegu un prom būs. Vai atceries, kā Zeta darīja? Un tā arī tajā salūta naktī pazuda. Tāpēc labāk mēģināšu viņu iedabūt šķūnītī. Tur uz zāģu skaidām būs silts diezgan.

Atkal iznācis no mājas un reņģi nevērīgi rokā turot, galdnieks devās uz šķūnīti. Pa vējam ostīdams zivs smaržu, Maksis piesardzīgi tai sekoja, tad neapstājoties iegāja iekšā pa šķūniša durvīm un tūlīt novilka zivi no lielā malkas bluča. Kamēr tā kraukšķēja Makša zobos, galdnieks cieši aizvēra durvis no ārpuses. Vēl gan viņš reizi atgriezās ar svaigu buljona kaulu un ūdens trauciņu. Kaulu tikai mazliet aplaizījis, Maksis to rūpīgi iekašāja skaidu kaudzē un pats apgūlās virsū.

PŪPOLSVĒTDIENA

Pirms ieiešanas veikalā Magone suņa siksniņu piesēja pie loga režģa. Maksis jau sen bija samierinājies ar šādām gaidīšanas reizēm un pacietīgi sēdēja, visu laiku cītīgi skatīdamies uz durvīm. Bet šoreiz viņa gaidīšanu iztraucēja šļūcoši soļi, kas tuvojās no ielas puses. Maksis tūlīt pavērās soļu virzienā un pamanīja jocīga izskata vīru polsterētos ziemas zābakos un garā, savam augumam nepiemērotā mētelī. Tumšā naģene tam bija uzvilкта uz acīm, bet katrā rokā pa diviem ar kaut ko piestūķētiem polietilēna maisiņiem.

Tad jocīgais vīrs līdzās veikala sliksnim nolika savus nesamos zemē un uzreiz ķērās pie suņa siksniņas atsiešanas. Ļoti asa, sveša un gandrīz nepanesama smaka nu izplatījās ap Maksi. Tā gan iedvesa neizprotamas bailes, gan tracināja, un Makša spalva uz skausta saslējās. Bet briesmīgi smirdošais vīrs tam nepievērsa nekādu uzmanību – dabūjis vaļā siksniņu, viņš noliecās pēc saviem maisiņiem un vilka Maksi projām. Ar visām četrām atspēries pret asfaltu, Maksis turējās pretim, cik vien spēja. Vīrs, nu suņa siksniņu aptinis savai sen nemazgātajai rokai ciešāk, rāva Maksi no visa spēka. Maksis ierūcās, palēca uz

priekšu un iekampās siksnīnā. Tomēr ar to nekas nebija līdzēts: soli pa solim, ar nagiem asfaltā atstādams švīkas, Maksis slīdēja no veikala projām. Tāpēc Maksis aši noliecās uz priekšu, un viņa kaklasiksna, sāpīgi aizķerot ausis, nomaucās pāri galvai. Vairs neko neuzsākot pret Maksi, svešais smirdošais tūlīt šļūkāja no veikala prom, bet Maksis to nepieļāva – ieķēries pavadiņā ar kakla siksnu galā, viņš atkal atspērās pret asfaltu ar visām četrām. Bet tajā brīdī vērās veikala durvis un Magone nāca ārā kā pēdējā:

– Maksi! – viņa iesaucās, svešo prom šļūkātāju pat nepamanījusi. – Tu esi atsējies un izmaucies no kaklasiksna? Tā nedrīkst. Nāc šurp! Tūlīt jāapliek siksnīna.

* * *

Pūpolsvētdienas rītā mamma pati devās uz veikalu, un pie tā ārpusē kāds noskrandis vīrs garā, tumšā mētelī, ar naģeni dziļi uz acīm pārdeva buntītē sasietus pūpolzarus. Priecīga par to, ka pašai nebūs jālauž grāvmalas kārkli, mamma iegādājās pat divus pūpolu saišķīšus. Un, tikko atgriezusies mājās, sāka pērt visus guļošos.

– Audz apaļš kā pūpols! Audz apaļš kā pūpols! – Visupirms tika Jurim.

– Audz apaļa kā pūpols! – Bešā nepalika arī Magone.

– Apaļš kā pūpols! – Mamma ar pūpolzariņu tuvojās arī Magones kājgalī guļošajam Maksim. Viņš veikli izlēca no gultas un paslēpās gaitenī. Mamma Maksim neatlaidīgi sekoja. Iesprūkot gaiteņa tālākajā kaktā,

Maksis, iežmiedzis asti kājstarpē, baiļu pilnām acīm vērās mammā. Neko, itin neko viņš taču nebija izdarījis tādu, lai tiktu sodīts ar žagaru. Cik nu vien mīlīgi spēdama runāt un smaidīt, mamma tomēr liecās Maksim klāt.

– Apaļš kā pūpols! – Viņa vieglītēm uzplikšķināja Maksim pa pakausi. – Apaļš kā pūpols! – Nelielais kārklu zariņš atkal tuvojās suņa galvai, un vienlaikus viņa degunā iesitās svešā sļūkātāja asi atbaidošā smaka... Nu Maksis ieņurdējās un lēca pretim žagaram...

– Viņš man iekoda! – Paps istabā izdzirda mammas uztraukto balsi. – Viņš man iekoda pirkstā! – Mammas uztraukums jau bija pārgājis raudās.

* * *

Pēc dažām stundām, atgriezusies no slimnīcas ar balti apsaitētu pirkstu, mamma drūmi paziņoja:

– Lai man nebūtu jāpotējas pret trakumsērgu, tas suns ir jāved uz veterināro poliklīniku novērošanai...

– Bet Maksis taču ir vakcinēts! – paps iebilda.

– Jā, es rādīju vakcinācijas apliecību, – mamma skaidroja, – bet tas mežonis tik un tā ir jāved uz novērošanu... Vai es viņam ko sliktu gribēju? Tikai ar pūpoliņu....

– Suns tomēr paliek suns! – Paps izskatījās norūpējies. – Ar to vienmēr jāreķinās.

– Tad tāds asinssuns nedrīkst dzīvot kopā ar cilvēkiem! – Mammai pirksts acīmredzot vēl ļoti sāpēja. – Kur tad šis tagad ir? Varbūt uzglūn man no kāda stūra?

– Kā pēc uzbrukuma palīda zem gultas, tā vēl tagad nav līdis laukā, – paps atbildēja.

– Un tur arī ir viņa īstā vieta! – Mamma skatījās uz savu ievainoto pirkstu. – Jūs tikai neiedomājieties, ka man ar viņu būs vēl kaut kādi kontakti.

* * *

– Cik tad jūsu suns ir vecs? – vetārsts iztaujāja papu un iegūtās ziņas rakstīja žurnālā.

– Janvārī jau palika trīs gadi.

– Pēc traka nu gan viņš neizskatās, – vetārsts papam par lielu atvieglojumu secināja, – bet pie kārtības nav mācīts. Kost saimniekam – tā patiešām nav joka lieta. Vai zināt, ka suni cilvēki ir radījuši no vilka, bet vilks ir bara dzīvnieks. Un barā vienmēr ir barvedis. Mājas sunim šis barvedis ir saimnieks. Tātad saimniekam jāparāda, kurš ir īstais barvedis.

– Kā tad to var parādīt? – paps ieinteresējās.

– Vajag to maitasgabalu piesiet pie radiatora un kārtīgi viņam sadot, kamēr vairs zobus nerāda, kamēr mīksts un paklausīgs. Lai atceras un iegaumē uz visu mūžu, kurš mājās ir saimnieks! – vetārsts ar pado-
miem neskopojās.

– Tik mežonīgi? – paps šaubījās. – Siet pie radiatora? Sadot, kamēr mīksts?

– Var arī nesadot! – vetārsts dusmojās. – Un ļaut, lai paša suns kož saimniekam...

PĀRI UPEI. ZINĀRĪGAIS GUSTAVS

Sameklējis sava sen pazudušā suņa pavadiņu, galdnieks jau bija gatavs doties uz šķūnīti, lai mērotu vismaz pusstundu garo ceļu līdz tuvākajam autotiltam pāri upei, kur atradās Makša mājas, kad iezvanījās telefons.

– Vīriem mežā aprūcies benzīns, – nolīcis klauzuli, galdnieks teica sievietei. – Vispirms aizskriešu līdz cirstmai tepat mūsu krastā un tad tikai dzīšos uz pārupi. Nekas tam sunim stundas laikā nenotiks. Varbūt pasēdēšana ilgāk šķūnītī tikai nāks par labu. Citreiz neblandīsies prom no mājām.

Bet šī diena pārsteigumu pilna izrādījās ne tikai Maksim.

Ar pilnajām benzīna kannām veiksmīgi aizkļuvis līdz mežacirtējiem un vēl kādu brīdi pavērojis, kā motorzāģi ar jaunu spēku, baltas skaidas šķiežot, sāpīgi graužas priežu stumbros, galdnieks sēdās mašīnā, lai atgrieztos mājās. Pa meža ceļā dziļi iebrauktajām traktoru riteņu vagām viņš itin veiksmīgi stūrēja atpakaļ uz šoseju, kad kādu gabaliņu sev priekšā ievēroja mežacūku baru pārskrienam ceļu. Tagad – dienas

laikā! Lielā ceļa tuvumā! Viņš bija patiesi pārsteigts. Visticamāk, tās kāds bija pēkšņi iztraucējis. Kas? Ļoti ieinteresēts, viņš apstādināja mašīnu un izkāpa ārā. Tomēr aiz lielajām, apsnigušajām eglēm neko aizdomīgu pamanīt nevarēja. Vēl pārdomu pilns, viņš atkal sēdās pie stūres un uzgāzēja, bet riteņi tikai tukšgaitā mala sniegu. "Tā nu uz priekšu netikšu!" viņš secināja, pabraucot gabaliņu atpakaļ, un tad ar jaunu sparū uzsāka braukt šosejas virzienā. Jā, iestigšanas vietai viņš tika garām gan, bet nu mašīnu sameta nedaudz pa labi un tās priekšgals atdūrās kupenā... No šīs situācijas – viņam likās – varēja izklūt, vienīgi pabraucot kārtējo reizi atpakaļ, bet nu mašīna sametās ceļam gandrīz šķērsām. Tik šķērsām, ka šeit varēja līdzēt vien traktors un kārtīga trose.

Neko darīt! Vajadzēja ar kājām atgriezties cirmsmā. Lai cik tas tālu arī būtu.

* * *

Ilgu laiku mierīgi un pacietīgi, purnu priekšķepām uzlicis, Maksis gulēja šķūnītī uz zāģu skaidām – ne pieskārās ūdens trauciņam, ne centās izrakt kaudzē paslēpto kaulu. Bet tad pēkšņi uzlēca stāvus un piebāza degunu durvju šķirbai – pagalmā bija uzvējojusi pilnīgi jauna un sveša smarža. Tā Maksi tik ļoti ieinteresēja, ka viņš pēc mirkļa vairākkārt ar visu svaru lēca durvīs un spalgi ierējās.

– Mammu, tētis tomēr beidzot ir paņēmis suni? – neliela auguma zēns ar skolas somu plecos, vēl neaizvēris ārdurvis, jau sauca tā, ka skanēja visa māja.

– Nē, Gustav, tas nav mūsu suns! – mamma mierīgi atbildēja. – Kā tev šodien veicās skolā?

– Bet kāpēc tas suns ir iespundēts malkas šķūnītī? – Gustavam šis jautājums likās svarīgāks par skolas stāstiem.

– Tāpēc, ka viņš nenāca iekšā mājā un tētis to vedīs atpakaļ, kad atgriezīsies. Vai tevi šodien par to dzejoli izsauca? – Mamma darīja visu iespējamo, lai izbeigtu sarunu par suni. – Nu, žigli mazgā rokas, zupa vēl ir silta.

– Kur vedīs atpakaļ? – Savukārt Gustava domas grozījās vien ap malkas šķūnīti un tur iespundēto.

– Pie saimniekiem, – mamma negribīgi atbildēja un uzlika galdā zupas šķīvi. – Tas taksis, pēc tēta domām, ir pārupes māju suns.

– Tas trakais, skaļais peldētājs? – Gustava interese ar katru mirkli tikai pieauga. – Es kopš vasaras to neesmu redzējis. Aizskriešu paskatīties! – Un, skolas somu tā arī nenonēmis, mājas durvis, tāpat kā iepriekš sētas vārtus, atstājis pusvirus, zēns pa sniegā iemīto taciņu skrēja uz šķūnīti. Atslēga bija vienkārši iemaukta durvju cilpā, tāpēc daudz laika nevajadzēja, lai Maksis un Gustavs sastaptos vaigu vaigā. Bet šis mirklis izrādījās aplam īss! Kā tikai zēns pavēra šķūnīša durvis, tā Maksis gar viņa kājām izmetās ārā un tiešā ceļā devās uz vārtiņiem. Un, tā kā tie viņu jau sagaidīja esam vaļā, Maksis nekavējās turpināt savu ceļojumu.

PĪĻU SKROTIS

Ikreiz, izlēcis no automašīnas “Līkumu” pagalmā, Maksis vispirms par savu īpašumu iezīmēja mājas tuvākos stūrus, tad, žigli pārskrējis pagalam, pie savas teritorijas pieskaitīja arī kūti un šķūni, ko ikdienā, pie ķēdes tupot, cītīgi sargāja pagalma suns Rokijs.

Kad nu šie neatliekamie uzdevumi bija paveikti, Maksis pa taciņu devās lejā uz upi, kur līdzās peldvietai vēl pakavējās pie abiem sudrabvītoliem. Šeit atkal stiepās ļoti svarīga robeža ar tuvāko bebru ģimeni.

Tālāk jau, kad bija šķērsots lielais ceļš, pa kuru agrāk, kucēna gados, tik bieži bija dzenāti traktori, vairs nebija tālu līdz Sisei, kas pretējā kalna mājās vēl aizvien tika sieta pie lielās, vecās suņabūdas.

Ikdienā apradusi ar savu saites garumu, Sise vienmēr sagaidīja Maksī ar tik priecīgu riešanu, ka upes abos krastos retais to nesadzirdēja. Kad skaļā sasveicināšanās un apostīšanās ar Sisi bija galā, Maksis dažkārt izmeta vēl arī lielāku līkumu līdz “Vecupēm”.

Tur ķēdes suns Džeris viņu neuzņēma tik draudzīgi kā Sise, bet, skaļi riedams, tomēr vienmēr vēcināja ar asti. Tā gan viņa saimnieks zināja, ka Džeris nesnauž darbavietā, gan Maksis saprata: jābaidās nav, var droši nākt klāt un sasveicināties.

Arī tajā siltajā vasaras pusdienā Maksis pēc Sises apciemojuma cauri bērzu birzītei ieradās “Vecupēs”. Šodien Džeris viņu nesagaidīja kā parasti – luncinādams asti. Uztraukti skraidot pa savas ķēdes loku, viņš sirdīgi rēja, kā kaut ko īpaši sargājot un Maksim nenovēlot.

Aši izošņājis “Vecupju” pagalmu, Maksis ātri vien saprata Džera lielo uztraukumu: no nomāļa pagraba visapkārt izplatījās varen kārdinoša – nu īsta, visīstākā – medījuma smarža... Nekad savā mūžā medībās nepiedalījies, Maksis tomēr to pazina: šādi smaržoja pavisam svaigas ievainota dzīvnieka pēdas – asins pēdas, kas jebkuru mednieku reizē satrauca un pievilka. Tāpēc Maksis piesteidzās pie pagraba durvīm un spraugā iebāza purnu.

– Ārā! – tūlīt no pagraba dziļumiem atskanēja dusmīgs bļāviens. – Tevis te vēl trūka! – Un durvīs parādījās pats “Vecupju” saimnieks Vecupis. Viņa rokas gandrīz līdz elkoņiem bija asiņainas, un labajā rokā rēgojās tāds pats asinīm notrieps nazis. – Mājās! Ej mājās! – Vecupis nikni piespēra kāju pagraba sliekšnim un ar asiņaino nazi parādīja Maksim tuvāko ceļu no pagalma ārā. Maksis klusēja, bet, kad nazis atkal uzvēdīja gaisā aso asins smaku, viņš, baltus zobus spīdinot, ierējās. Un, tā kā medījuma smarža viņu

viļņiem bagātīgi plūda laukā no pagraba, Maksis i nedomāja rimties. Ar jaunu sparū Maksim piebalsoja arī Džeris.

Nu Vecupis bija sprukās! Divas nakts pēc kārtas viņš tuvējā birzītē bija vaktējis parādāmiešus stirnas, un, kad nu viens buciņš, pa kluso nometīts un pusdīrāts, jau uz vakara pusi varēja čurkstēt cepešpannā, parādās šis te uzmācīgais šunelis un sacelž jezgu pa puspagastu. Tā tikai vēl trūka, lai ierastos arī šī saimnieks! Kaut gan tas vēl nebūtu pats ļaunākais, jo tāds pilsētnieks droši vien maz ko jēdz no medībām – vai tās ir atļautas, vai pašlaik aizliegtas. Bet, ja saskries tuvējie kaimiņi, tie gan aiz skaudības nostučis viņu mežsargam, un tad bise vējā un varbūt būs pat jābleķo sods par malumedniecību. Tāpēc pēc iespējas ātrāk vajadzēja atbrīvoties no tā šuneļa – skaidrs, ka pats mierā neliksies!

Noslaucījis rokas gar biksēm un asiņaino nazi nolīcis turpat uz sliekšņa, Vecupis ātrā gaitā devās uz māju. Tikpat ātri, ar bisi rokās iznācis uz vējtvera, viņš pielādēja abus stobrus un tiem vēl virsū uzbāza “klusinātāju” – plastmasas alus pudeli ar nogrieztu dibenu.

Maksis, medībās nekad nepiedalījies, bisi redzēja un saoda pirmo reizi mūžā, tāpēc arī tūlīt neglābās bēgot, vienīgi pārstāja riet, no pagraba durvīm tā arī neatiedams. Bet pa to laiku Vecupis jau bija uzvilcis abus gaiļus un bisi notēmējis...

...Atskatot paskaļam būkšķim, Makša kreiso sānu un vaigu neiedomājami sāpīgi kaut kas apdedzināja...

Baiļu pārsteigumā uzlēcis pakaļkājās, viņš metās bēgt. Bet bija jau par vēlu – otrs sāpīgais trieciens ķēra viņa pakaļkājas, muguru un skaustu. Skaļi iesmilkstējies, Maksis apmeta kūleni, bet pēc brīža tomēr pielēca kājās un steberēja no pagalma ārā. Ticis līdz ceļam, viņš juta, ka pakaļkājas vairs neklausā, un noslīga putekļos. Asiņojošās brūces tūlīt aplīpa ar smiltīm un sīkiem grants zvirgzdiem. Tos pat necenšoties nokratīt, viņš atkal uztrausās stāvus, lai pēc brīža vēl un vēlreiz noveltos uz ceļa.

Tā ceļoties un krītot, viņš tomēr sasniedza upi. Nu sākās pats grūtākais – stāvais kāpums pa taku. Tomēr arī to viņš pieveica.

Paps un Magone Maksi pamanīja guļot pie paša sliekšņa uz veselajiem sāniem – ar asinīm un granti aplipušu.

Ievelts vecā gultas pārsegā, Maksis uz mašīnas pakaļējā sēdekļa veica ceļu līdz veterinārajai poliklīnikai un tur tūlīt nokļuva uz operāciju galda. Nemierīgi smilkstēdams, viņš vēl ļāva ārstam uzvest savam purnam marles cilpu, bet tad viņa pacietība bija galā. Ielaist vēnā miega zāles viņš vairs neļāva. Un papam neatlika nekas cits, kā vien, ar visu spēku turot Makša kājas, pašam vēl arī uzgulties viņam virsū.

Kad narkoze bija iedarbojusies, Maksi pārvietoja uz telpu, kur atradās rentgena aparāts.

– Viņam vēl ir laimējies! – Ārsts pētīja uzņēmumus. – Šauts ir ar pīļu skrotīm, un, liekas, iekšējo orgānu bojājumu nav. Bet skrošu viņā gan ir daudz – kā adatu spilventiņā adatas. No pakaļējām ciskām

es tās izoperēšu, bet starp ribām lai paliek ādā – tur pārāk tuvu ir plaušas.

* * *

No narkozes atguvies tikai “Līkumos”, Maksis gandrīz nedēļu šad tad vien izlīda no pagultes, lai izdzertu ūdens trauku sausu un bez sakošļāšanas norītu pikucīti maltas gaļas.

Visgrūtāk tajā laikā Maksim bija nokāpt pa trim pakāpieniem pagalmā un rūpīgi iezīmēt savu teritoriju, kurā viņa slimošanas laikā arvien biežāk parādījās svešas smaržas.

DIVAS SARUNAS

– Kā sokas darbi? – Paps klausulē izdzirda mammas balsi.

– Maksis ir pazudis! – paps atbildēja ne visai priecīgi, pabīdīdams sānis mazās lapiņas, uz kurām pirms zvana bija rakstījies.

– Kur ta šis varēja pazust?! – Mamma vairāk apšaubīja saklausīto, nevis jautāja. – Droši vien kaut kur blakusmājās pie draudzenēm ciemojas.

– Kā pusdienas laikā izlaidu pa durvīm, tā vēl tagad nav rādījies, – paps skaidroja. – Pat Maksim tas ir par ilgu. Nav pārnācis ne padzerties, ne pārbaudīt, vai esmu uz vietas.

– *Mednieku instinktu vadīti, palaisti pastaigās bez pavadas, takši var aizskriet tālu no saimnieka, – mamma, liekas, atkal citēja no grāmatas “Tavs astainais draugs”, – tāpēc takšu dzīve nereti ir bagāta ar piedzīvojumiem...*

– Manējā šodien arī ir bagāta ar piedzīvojumiem, – paps turpināja, – tieši tagad rakstu stāstu par bomžu meitenīti Zitu, kas pirmoreiz mūžā maldās pa Rīgu, bet nekādi nespēju koncentrēties, jo visu laiku domāju par Maksu. Kur viņš klīst? Vai nav kaut kas atgadījies?

– Jā, bez līdzautora tev patiešām grūti, – mamma pat atļāvās pazoboties. – Tad jau tev nekas cits neatliek kā neklīst izdomātos piedzīvojumos, bet doties pa īstam meklēt Makša jaunsungu.

– Tā laikam patiešām būs jādara... – Klausulē bija dzirdama papa smagā nopūta.

* * *

Nokāpis lejā – upes malā – pie sudrabvītoliem, paps kā pēddzinis pētīja nospiedumus sniegā. Un šeit to patiešām netrūka! No krasta līdz tumšajai, draudīgajai palu straumei varēja pamanīt gan dažādu zābaku rievoto zoļu nospiedumus, gan saulē paplūdušas suņu pēdas. Ne vienas vien. Vai tās piederēja Maksim, paps netika gudrs.

– Labdien, kaimiņ! – te no otra krasta papu uzru-
nāja kāds vīrs.

– Aimiņ, aimiņ! – plašā apkārtnē atbalsoja upe.

– Sveiki, sveiki! – atbildot nevalīgi roku pacēla
paps.

– Eiki, eiki! – atkal piebalsoja upe.

– Ko ta meklējat? – pārūpē stāvošais vērsās pie
papa.

– Eklējat... eklējat... – sarunā piedalījās upe.

“Vakarējo dienu!” jau vēlējās atcirst paps, kas
patiešām nebija labā omā, bet, pacēlis galvu un pazi-
nis galdnieku, tomēr atbildēja pavisam kaut ko citu:

– Mans suns ir pazudis!

– Azudis... azudis... – mēdijās upe.

– Mēs, liekas, satikāties! – galdnieks vēstīja.

– Āmies... āmies... – upei netrūka sakāmā.

– Satikā-ā-āties? Ku-u-r? – nu garāk pavilka arī
paps.

– Ū-ū-r... ū-ū-r... – Upei tas patika.

– Pie manas mājas! – precizēja galdnieks.

– Ājas... ājas... – upe gan šlakstināja ledus gabalus,
gan atbalsoja.

– Kādas kājas? – pārprasīja paps.

– Ājas... ājas... – upe nemainīja teikto.

– Pie mājas! Pie mājas! Ne kājas! – galdnieks jau
dusmojās uz upi.

– Ne kāāājas... nekāāājas... – upe tūlīt atkārtoja.

– Kā viņš tur gadījās? – Paps skatījās uz straumi
un palika pārlicībā, ka viņa suns ir pietiekami gudrs
un piesardzīgs.

– Ījāās... ījāās... – Upe sāka līdzināties spītīgam ēzelītim.

– To gan nezinu! – Galdnieks plātījās rokām.

– Eszin... eszin... – upe centās papam visu paskaidrot, bet viņš, pat šauboties par galdnieka teikto, upē vispār neklausījās.

– Vai sunim, ko redzējāt (edzējāt... edzējāt...), bija melna kaklasiksna ar metāla kniedēm (iedēm... iedēm)? Spožām (ožām... ožām...)!

– Dieva vārds (ārds...ārds...), to gan neievēroju (ēroju... ēroju...)

– Tad varbūt (ūt...ūt...) tas nebija Maksis (aksis... aksis...). – Paps šaubījās arvien vairāk.

– Varbūt (ūt...ūt...) arī nebija (ija... ija...)! – Galdnieks savā atmiņā pārcilāja visu tikšanās laiku ar melno taksi, un kaklasiksna ar spožām kniedēm neiezīmējās šajās atmiņās.

– Paldies (ies... ies...)! – paps sarunu beidza un devās izmest kādu likumu pa ceļu.

– Gan jau atradīsies! – galdnieks vēl drošināja papu.

– Dīsies...īsies...sss... – upe sarunai pielika arī savu punktu.

PELDĒŠANAS TRAKUMI

Papa dzimšanas dienā, kā par brīnumu, ne kalnā, ne upeslejā nevilka dzestrais pavasara vējš, kas "Līkumos" maija vidū pēc ievu noziedēšanas bieži vien pieprasīja staigāt virsjakās. Šodien saulē varēja gozēties pat peldkostīmos! Tāpēc tie, kas bija gatavi pāris simtu metru garajam peldējumam pa straumi – pāri sekļajam braslam, no tālākā upes līča līdz peldvietai pie sudrabvītoliem –, bariņos puspliki čaloja mājas priekšā, brīžam kā spārnus vēcinādami dviļus.

Maksis arī, vienam otram uzrūkdams, vēl nedaudz pastīvām pakaļkājām grozījās viesu vidū.

– Tikai, lūdzu, viņu neglaudiet! – paps brīdināja bērnus, ik pa laikam noliecoties pie Makša. – Vēl jau tikai desmit dienas pagājušas, kopš viņu sašāva.

– Un to šāvēju tu nesūdzēsi tiesā? – kāda tumšmataina sieviete ar limonādes glāzi rokās vērsās pie papa.

– Ja Maksis spētu pastāstīt, kurš bija tas maitasgabals, tad – noteikti, – paps neveikli atrunājās. – Tajā vietā, kur putekļos skaidri saskatīju Makša asinis, ir krustceļš uz trim kaimiņu mājām. Un katrā dzīvo pat vairāki īrnieki. Kā uzzināt, kurš šāva?

– Bet troksnis? Nevar taču to izdarīt bez trokšņa! – tumšmatainā sieviete nerimās.

– Laikam jau var, – paps skaidroja, – apprasīju visus, kas todien bijuši tuvumā, – neviens neko nav dzirdējis...

– Cik tas tomēr ir mežonīgi – šaut uz suni! – Sieviete līdzjūtīgi pavērās Maksī. Tik līdzjūtīgi, ka viņš pat lēnīgi pavēcināja asti.

– Es esmu gatavs! – Pa mājas pakāpieniem kailām pēdām nodipināja plečs vīrietis īsi apcirptiem matiem. – Kas vēl bez Džoniša metīsies upē un uzstādīs pavasara peldēšanas rekordu? – Viņš spēcīgi vēzējās ar rokām, attēlodams peldēšanu kraulā. Un tad Maksis neizturēja! Stīvais un sašautais Maksis, priecīgi iesmilstoties, palēcās pretī rekorda uzstādītājam.

– Maksi, tu ne! Tev vēl brūces nav sadzijušas. Tu ne! – paps brīdināja.

– Džonītis un Maksis ir īsti vīri! – Plečīgais, īsmatainā vīrietis atkal atkārtoja peldēšanas kustības, un Maksis, tāpat kā pirms brīža, veica vēl vienu lēcianu. Tomēr laikam jau tas bija sāpīgi, jo tūlīt pēc tam, ritenī sameties, viņš rūpīgi aplaizīja savas savainotās pakalķājas.

Bet tad jau arī citi viesi bija peldei gatavi un pulciņos devās pa taciņu lejup.

– Maksi, tu ne! – Paps vēl atskatījās uz savu slimo suni. Viņš bēdīgs palika sēžam pie jāņogu krūma. Tas pašlaik zeltaini ziedēja un medaini smaržoja, tomēr tik maz mierinājuma sniedzot Maksim, kas nebija paņemts līdzī uz upi.

Uzreiz iemesties vēsajā pavasara ūdenī – to tikai retais spēja. Tāpēc peldējuma sākums pārvērtās skaļā kņadā, kurā šlakstināšanās mijās ar spiedzieniem, uzmundrinājumiem gan sev, gan citiem.

– Džonītis patiešām ir drosmīgs vīrs! – Atkal izcēlās plecīgais vīrietis un, ne brīdi neapstājoties, lēnām, soli pa solim, brida upē iekšā.

– Es tā nespēju! Tas ir tik mokoši, kad auksts ūdens apņem centimetru pa centimetram... – apliecināja paps. – Vai nu uzreiz, vai nemaz! – Un, šlakatas uz visām pusēm izšķaidot, metās upē, lai pievienotos Džonītim, kas, ticis pāri dziļumam, nu jau straumes nests, slīdēja virs brasla apaļajiem akmeņiem.

Un tajā mirklī neviens pats nemanīja, ka no paugstās upes krants gandrīz noripo Maksis un arī spēji metas ūdenī. Turklāt šo manevru veicis klusāk par klusu, ūdenī viņš skaļi ievaukšķējās un neapklusā, līdz izkāpa no upes.

* * *

Tie, kas šajā maigajā pavasara dienā atradās pretējā upes krastā uz pussalas, ko upe bija izveidojusi, vispirms plūstot uz dienvidiem, bet tad strauji pagriežoties uz ziemeļiem, aiz līkuma neko neredzēja, vien saklausīja priecīgas cilvēku balsis. Pēc brīža šīm balsīm vēl pievienojās arī uztraukta riešana. Un tādā neziņā uz pussalas stāvošajiem pagāja vismaz piecas minūtes. Tad beidzot aiz plašā līkuma parādījās pavisam dīvaina procesija: pāri brasla putainajām akmens pierēm lēni slīdēja balta, saulē neiedegušu cilvēku

virtene, kurai kaut kur pa vidu kā melna lupatiņa
straumē plivinājās vaukšķošs taksis.

– Kā tas kvekstētājs neaizsmok? – brīnījās viens.

– Tik traku peldētāju man vēl nav gadījies redzēt! –
secināja otrs.

“Kaut sašauts un vēl pavisam stīvs – visviens! –,
no ūdens to atturēt nespēj nekas,” krastā peldēšanas
ainu klusējot vēroja mamma, kurai upe nebija mīļākā
izklaides vieta.

* * *

– Vai redzi? – Magone pēc peldēšanās papam rādī-
ja savu kāju. – Sarkanās švīkas! Tas Maksis ūdenī ir
pavisam... traks... Visu laiku cenšas mani panākt, bet,
kad neizdodas, tad peld pāri un ar priekškāju asajiem
nagiem skrāpējas. Turpmāk peldēšos tikai bez viņa!

Un patiešām viņa turēja vārdu – nākamo reizi (tas gan notika pēc divām nedēļām), dodamās uz upi, Magone Maksi iespundēja. Karstā vasaras dienā lielāks pāridarījums Maksim vairs nebija iespējams! Ar pakalķājām gultā, ar priekšķājām uz palodzes, viņš rēja aizgūtnēm, cik vien tālu mazais augums spēja aizmest savu izmisīgo “vau” – cauri logam līdz upei, no kurienes skanēja vilinošie šļaksti, cauri divām durvīm un istabām, kur paps kopā ar zīmuli un dzēšamgumiju cīkstējās ap aprakstītām papīra lapām.

Un paps neizturēja: uzvilcis peldbikses, viņš aicināja Maksi sev līdzī. Bet neba Maksis rātņi tipināja saimniekam blakus, priecīgi luncinot asti. Kaklu kā jājamzirgs izstiepis uz priekšu, viņš pirmais metās lejā uz upi un bez pārdomu mirkļa tūlīt ūdenī iekšā. Tur, vaušķēdams un kādu metru no krasta nemierīgi

peldēdams, viņš jau gaidīja iebrienam papu. Tad bez minstināšanās sacensība arī varēja sākties: Maksis, protams, visu laiku pa priekšu. Ja paps centās Maksi apiet no sāniem, tad viņš pieirās šķērsām un spēles priekā varēja iķert ar ķepu, i ar zobiem iekampt. Tāpēc, gabaliņu atrāvies, paps peldēja, cik vien spēka... Vienā upes platumā Maksim priekšā, otrā platumā – tāpat. Tad vēl kādus metrus pa straumei un nākamajā braslā, jau kājās stāvot, ar delnu šķaidīja ūdeni, lai Maksis turētos pa gabalu.

Pagalam aizelsies, paps ilgāk tā vairs nespēja, bet Maksis, straumes vidū turēdamies uz vietas, gaidīja, kad paps kārtējo reizi metīsies peldus.

Turpmākajās peldēšanās reizēs paps savu glābiņu no Makša nagiem un zobiem redzēja vienīgi niršanas maskā un garās, zaļās pleznās, ko Juris sen vairs nelietoja.

Ja, tā nodrošinātam, papam veiksmīgi izdevās ienirt, pirms Maksis ir piepeldējis, tad viņam piedereja visa zemūdens valstība, bet Maksim liels apmulsums, tam komiski grozot galvu uz visām pusēm un nesaprašanā ošņājoties.

– Kur paps? Kur paps? – Spēlē nereti iesaistījās arī Magone un citi bērni abos upes krastos.

Tomēr, tikko paps iznira, Maksis, asti kā propelleru griezdam, tūlīt bija klāt. Un papam atlika vien atkal ienirt dzelmē.

– Jau džinkst ausis! – paps žēlojās Magonei, vienā tādā reizē laimīgi izsprucis no upes un Makša nagiem.

– Tad iespundē viņu istabā – kā es to daru! – Ma-
gone deva padomu.

– Bet kad tad sunītis izpeldēsies, ja ne tagad, vasa-
rā... – Paps jutās tā kā nedaudz vainīgs. – Un medībās
arī es ar viņu kopā nedodos!

PĀRI UPEI. SKRIENOT PA CEĻU

Maksis vilka riksī tecēja pa ceļu, kura abās pusēs bija uzstumti sniega vaļņi.

“Jā, man patīk bez apstājas ilgi, ilgi skriet un ostīt pēdas, bet tas jau nenozīmē, ka es neko nejūtu un nesaprotu. Varbūt mazāk saprotu un vairāk jūtu.

Nu, piemēram, es nesaprotu, kā mans saimnieks var dienu no dienas kaut ko rakstīt uz mazām papīra lapiņām vai vienkārši skatīties griestos. Un tajos griestos patiešām nav ko ieraudzīt! Ja nu kāda muša

uz lampas nosēdusies vai zirneklis istabas stūri aizvelk ar smalku tīklu.

Tāpēc es, uzlicis galvu uz ķepām, labāk cītīgi veros, kā saimnieks, aprakstījis vienu papīra lapiņu, noliek to sev blakus, aprakstījis otru, noliek turpat, aprakstījis trešo, atkal līdzās iepriekšējām. Un tā stundām ilgi, nemaz neizkustoties!

Bet es, pat nesamirkšķinot acis, tikai vēroju un vēroju.

– Nu neskaties, neskaties manī tik pārmetoši! – Saimnieks beidzot neiztur. – Kad beigšu šo nodaļu, iziesim pastaigāties...

Es, protams, tūlīt nedaudz paluncinu asti, bet skaidri jau zinu, ka tas nebūs tik drīz. Tāpēc aizveru acis, pagriežos uz muguras, ar ķepām gaisā. Vēl atstiepu galvu un smagi nopūšos. Tajā brīdī miegs ir klāt, un laiks sāk ritēt daudz, daudz ātrāk.

Vēl es spēju būt ļoti pacietīgs, kad saimnieks man vāra pusdienas. Tieši man, nevis kādam citam, jo tad nekad nevar zināt, vai kas paliks pāri vai iznāks vien aplaizīties.

Un kā lai nenervozē, ja, sākot cept gaļu ģimenei, mamma jau skaita:

– Divi gabaliņi papam, divi gabaliņi Jurim, pa vienam mums ar Magoni.

Bet man? Kur ir mani trīs, varbūt pat četri gabaliņi? Kāpēc tie netiek ierēķināti? Tāpēc jācer, ka no tiem ierēķinātajiem gabaliņiem kāds varbūt nebūs labi izcepies vai pagadīsies cīpslains un nonāks manā bļodiņā.

Bet, kad saimnieks sāk gatavot pusdienas tieši man, es to saozu un sadzirdu jau uzreiz, tikko iečaukstas no ledusskapja izņemtais polietilēna maisiņš. Tad gan man ir jābūt klāt! Kad gaļu ar kauliņiem liek katlā, vienmēr gadās tāds gabaliņš, kas vārīšanai nav īsti piemērots, bet, lai vienā kampienā uzreiz apēstu, pavisam labs. Tālāk nu kādas pāris stundas jāpaciešas... Tomēr esmu ievērojis, ka tā gaļa vārās daudz labāk, ja es apguļos turpat plīts tuvumā un ik pa brītiņam paostu garšīgos garaiņus.

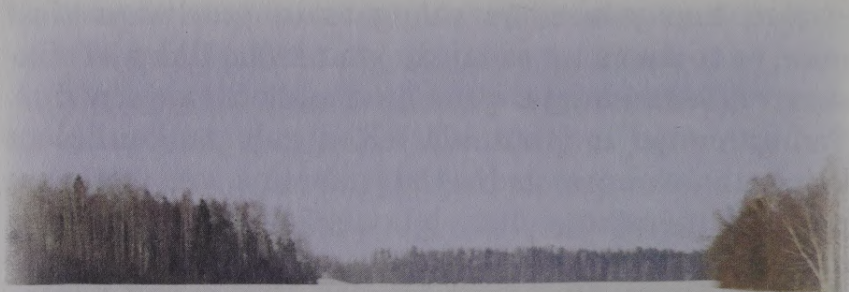
Tad pienāk otrs svarīgais brīdis – gaļu ņem ārā no katla un vēl smaržīgi kūpošu atdala no kauliem. Un atkal ne visi gabaliņi der, lai tos sasmalcinātu manai biezputrai. Varbūt tagad tie vairs nav tik izcili garšīgi kā pirms likšanas katlā, bet es jau neesmu kaut kāds izlepis klēpja sunītis un nekad neatsakos arī no vārītas gaļas.

Nu līdz gatavām pusdienām vairs tikai kāds brītiņš jāpagaida – saimnieks gaļas buljonā ber iekšā rīsus un maisa, līdz tie uzbriest balti un gandrīz irdeni. Tagad gaļas smarža no viegli gaisīgas kļūst biezi taukaina un piepilda virtuvi. Šajās minūtēs siekalas man bieži no lūpu kaktiņa notek uz grīdas. Bet saimnieks nedusmojas, viņš tikai pasmaida un saka:

– Vēl tikai drusku pacieties – tūlīt, tūlīt jau būs gatavs!

* * *

Paga, paga – kas tur tālumā nāk man pretī pa ceļu? Redze man nav tik laba kā oža un dzirde. Tāpēc pastiepu degunu augstāk, bet vējš pūš no pretējās

puses. Tomēr manas ausis sadzird divu puisēļu smieklus. Ar tiem vienmēr jābūt piesardzīgam, jo nekad nevar paredzēt, ko viņi uzsāks. Arī šie, kas tuvojas, rokā vicina ne pārāk garus kokus. Izskatās pēc dārza mietiņiem. Tāpēc es apstājos un pikti viņiem uzrūcu. Arī zēni apstājas un nemaz tik droši neļūtas. Es uzrūcu vēlreiz. Tad viens puika uzspļauj savam mietiņam un iesaucies: – Taksi, taksi, ķer! –, laiž koku pāri sniega valnim. Šie grib spēlēties? Labi, es varu kādu mirkli tam ziedot un metos mietiņam pakal, bet, kad izkārpos atkal uz ceļa, zēni jau gabalā. Neko darīt! Drusku pagrauzu atnesto kociņu un turpinu doties iesāktajā virzienā.

* * *

Ak, kur es paliku?

Kad pusdienas paēstas, saimnieks iziet priekšnamā un uzvelk kurpes. Es nostājos līdzās un uzmanīgi vēroju katru viņa kustību. Aizsējis kurpes, saimnieks no pakaramā noņem vējjaku. Es joprojām nenolaižu no saimnieka acis, bet viņš, nesakot ne vārda, it kā manis tur vispār nebūtu, uzliek cepuri. Es saspringstu kā atspere un klusāks par klusu vēroju, kas notiks tālāk. Saimnieks pastiepj roku un no āķa paķer manu pastaigas pavadiņu. Mana atspere sprūk vaļā, un es palecos tik augstu, ka ar mēli itin viegli pārļaižu saimnieka degunam. Ar otro lēcienu es tikpat precīzi trāpu saimnieka mutei.

– Maksi, beidz! Beidz taču! – Saimnieks izvairās.
– Tūlīt jau iesim laukā!

Es nu, katru reizi no prieka ierejoties, lecu un lecu, vairs pat necenšoties kaut ko nolaizīt.

Ja tikai saimnieks zinātu, kā man patīk kopā ar viņu no rītiem pasēdēt pie brokastu galda, tad doties garās pastaigās, izložņāt upmalas gravas, iespraukties zem kritušo koku stumbriem un saknēm, bāzt degunu pusaizbrukušās alās, apriet nekaunīgās vārnas, no ziedošu zemeņu dobes kopā ar stādiem izkašāt maijvaboļu kāpurus, uzdzīt kokā vienmēr šņācošo kaimiņu kaķeni, līdz viduklim ierakties kurmjū rakumos, paplašināt kociņu stādāmās bedres, kārtīgi iztrenkāt makšķerniekus upmalā, paraustīt aiz biksēm riteņbraucējus uz ceļa, apošņāt no veikala nākošo kaimiņu maisiņus, uzrūkt skolas bērniem, ja tie pārāk skaļi smejas, sulu laikā padzerties pie mežmalā nejauši uzieta spaiņa, nomedīt kādu aukstu vardi, līst cauri slapjiem avenājiem, bekas meklējot, pacelt spārnos stārķus svaigos arumos, naktīs pie bebru dambja uzgaidot pilnmēnesim, dārzā saost zaķa pēdas, spēcīgā pērkona lietū, saimniekam piespiežoties, slēpties zem vecām eglēm, kaut desmit reizes dienā pārpeldēt grāvjus un upi, bet, atgriežoties mājās, noskurināties istabas vidū un tūlīt pēc tam ielīst pasildīties svaigi uzklātā gultā...

* * *

Bet atkal – paga, paga! Tieši ceļam šķērsām, uz upes pusi, dodas kādas svaigas pēdas. Šīs nu gan nav atstājis zaķis. Skaidri un nepārprotami ož pēc stirnām... Pa ceļu skriet jau ir ērti, bet, ja pēdas iemītas sniegā, tām tik un tā ir jāseko! Es nekad neliedzu sev to, kas man patīk vislabāk.”

LAPSENES UN ZĀBAKKAMPIS

Tajā gadā mālainos laukus ap "Līkumiem" apara saulainās un siltās augusta dienās. Sliēkas lasīdami, upmalā baros pulcējās stārķi. Kādu pēcpusdienu, pienākot pie augļu dārza eglīšu dzīvžoga, stārķi zemē bija pamanījuši lapseņu ligzdu. Ar spēcīgajiem knābjiem paplašināt tās ieeju viņiem nesagādāja grūtības. Turklāt lapseņu cirmeņi bija vilinošs kārums.

Kad stārķi postīja lapseņu ligzdu, paps no dārza otra gala, pļaujmašīnu stumdams, arvien vairāk tuvojās notikuma vietai. Spalgais motora troksnis aizbiedēja stārķus, un lapsenes lēnām nomierinājās.

Maksim arī nepatika pļaujmašīnas rūkoņa, viņš vienmēr turējās kādu gabalu iepakaļ. Bet, tikko motors apstājās (paps tieši priekšā bija pamanījis atsegto un spietojošo caurumu zemē), Maksis ieradās pārlicināties, kas īsti noticis. Baidoties no lapseņu uzbrukuma, paps uzartajā laukā paņēma kādu pusapvērstu velēnu un aizklāja lapseņu ligzdu. Maksis, patiesi ieinteresēts, piegrūda degunu velēnai te vienā pusē, te otrā. Tādu nesaudzīgu attieksanos neizturējusi, velēna pārlūza vidū pušu un iekrita lapseņu ligzdā. Maksis, vēl briesmas nenojauzdams, centās iegaumēt

ligzdas neatkārtojamo smaržu, kad spiets saniknotu, spindzošu lapseņu izšāvās no ligzdas atveres. Paps, rokām kā spārnēm gaiņādāmieš, metās uz mājām. Maksis vēl apmulsis kavējās, un viss lapseņu pūznis uzklupa viņam... Tāpēc pusceļā, lapseņu pavadīts, Maksis panāca papu un pirmais iespruka priekšnamā. Tur, stūrī iespiedies, asti kājstarpē ierāvis, viņš spēja vien žēli smilkstēt. Paps virtuvē paķēra trauku divieli un ar to zvetēja Maksim, jo desmitiem lapseņu bija pielipušas viņa astei un galvai. Draudīgi dūkdamas, lapsenes nu cēlās pie griestiem, sitās pret sienām un pa vaļējām virtuves durvīm vēlās dziļāk iekštelpās. Maksis arī iešmauca pa durvju spraugu un, šķērsojis virtuvi, augšpēdus iemetās Magones gultā, lai galīgi atbrīvotos no uzbrucējām. Tās, kas vēl bija palikušas dzīvas, nu knikšķinājās pie logu stikliem.

Vēl pēc pusstundas izķēris pēdējās dūsmīgās viešņas, paps vērīgāk palūkojās uz Maksi. Viņa kreisās acs vietā rēgojās vien šaura spraudziņa. Bet asti Maksis papam neļāva aptaustīt, vienīgi pats šad tad to saudzīgi aplaizīja.

* * *

Dažas dienas pēc lapseņu uzbrukuma "Likumos" atkal ieradās apdrošināšanas aģents. Ar Maksi viņi abi nebija tikušies kopš tās reizes, kad darbā tika laists suņu atbaidīšanas ultraskaņas aparātiņš ar sarkano podziņu. Tomēr pagājušos divos gados Maksis svešo vīrieti un viņa aparātiņu nebija aizmirsis vis! Aģents gan savu vērtīgo aparātiņu jau sen bija pazaudējis un

i prātā neturēja, kur to lietojis un ko atbaidījis. Tāpēc droši kāpa pāri mājas sliekšnim un uzreiz ķērās pie savu papīru rakstīšanas. Vēlīgi ielaidis vīrieti iekšā un tādējādi pilnīgi pārliecinājies, ka viņš vairs nav ne bīstams, ne sāpīgs, Maksis aģentu klusītēm sagaidīja nākam no istabas ārā un tad ar visu sparū iekērās tā biksēs. Plānais vasaras audums nostirkšķēja, un atsedzās vīrieša baltais, nenosauļotais kājas liels. Tādā paskatā, protams, aģents vairs nevarēja apmeklēt citas mājas.

– Vai nav viltīgs mednieks! – Paps gan dusmojās, gan brīnījās. – Visu šo pusstundu sēdēt priekšnamā un gaidīt, kad jūs dosieties prom...

– Es ceru, ka viņš ir potēts? – Aģents rādīja arī sarkanu švīku uz kājas.

– Protams! – Paps sameklēja Makša potēšanas pasi. – Lūdzu, atvainojiet! Es patiešām nevarēju iedomāties, ka viņš jūs vaktēs ārpusē, ja jau bez riešanas ielaida iekšā.

– Par tām biksēm un skrambu – štrunts! – aģents mierināja papu. – Vienīgi žēl, ka man puse dienas būs jāzaudē, līdz nokļūšu mājās un pārvilkšu citas bikses.

– Ja jūs tas neaizvainotu, varbūt es varētu piedāvāt kādas no savējām. – Paps rāva vaļā skapja durvis.

Vairāku bikšu piemērīšana aģentu patiešām neaizvainoja, un, kad ar papa biksēm kājās viņš beidzot devās prom, Maksis par viņu vairs nelikās ne zinis.

Bet ne jau aparātiņš ar sarkano pogu bija vienīgais, ko Maksis nekad nespēja aizmirst kopš savas pirmās dienas “Likumos”!

Gumijas zābaki un grīlīga gaita, sāpīgs spēriens un šņabja smaka – tie visi līdzinājās cits citam. Tie Makša prātā saskaitījās kopā un tā arī palika neatņemami un nesadalāmi: gumijas zābaki + grīlīga gaita + šņabja smaka + sāpīgs spēriens... Tāpēc varēja arī izpalikt grīlīga gaita, bet gumijas zābaki un šņabja smaka Maksim noteikti radīja bailes, ka atkal saņems sāpīgu spērienu, un viņš tāpēc darīja visu, lai no tā izvairītos. Un viņam lielākoties arī izdevās. Bet, ja šie gumijas zābaki un šņabja smaka pienāca pārāk tuvu viņa saimniekam, tad, protams, izvairīties vairs nevarēja un, Makšaprāt, atlika vien klusi un nemanāmi no aizmugures pielavīties šiem zābakiem un pēkšņi tajos kārtīgi iekampt...

– Vai tu zini, kas tu esi? – Paps aiz kakla siksnas nikni rāva viņu nost no “Līkumu” īrnieka Bronislava gumijas zābaka stulma. – Pavisam neaudzināts suns ... Zābakkampis! Ko lai es ar tevi iesāku?

“Nekas tev nav jāiesāk!” Maksis droši skatījās papā un vēzēja izstieptu asti paralēli zemei.

– Bet kāpēc tu ņeries zābakos? – Paps stingri skatījās Maksim acīs.

“Es tevi sargāju, lai zābaki nespārdītos.” Maksis nolaida skatienu, bet nepārstāja vēzēt asti.

– Tā nedrīkst! Zābakos kost nedrīkst! – Paps palika pie sava.

“Tad aizstāvies pats!” Maksis nolaida astes galu gandrīz līdz zemei un palīda zem soliņa durvju priekšā.

* * *

Turklāt nenotika tikai tā, ka Maksis paturēja prātā vienīgi sliktos darbus, bet labos aizmirsta.

Vecmāmiņa – papa mamma – “Likumos” nebija ciemojusies ilgu laiku. Un, kā tajā lietainajā vasarā ieradās, tā Maksis no viņas neatkāpās vairs ne soli: sekoja viņas lēnīgajai gaitai pagalmā, sekoja dārzā. Arī līdz upei vecmāmiņu viņš pavadīja, tikai mazliet paskrienot pa priekšu.

Atgriezusies mājās nosalusi, vecmāmiņa iekuriņāja apaļo dzelzs krāsni un apsēdās atpūsties pie tās – zemā, pītā āra krēslā. Maksis savukārt iekārtojās gultas galā un ielika purnu vecmāmiņas klēpī.

Kad pēc zemeņu ravēšanas mājās atgriezās Magone un arī mēģināja piesēst turpat siltumā, Maksis neapmierināti ierūcās.

– Ja rūksi, šonakt negulēsi manas gultas kājgalī! – brīdināja Magone. Un pievirzījās siltumam vēl tuvāk. – To tu pieredzēsi!

Bet Maksis ņurdēdams jau tricināja augšlūpu un ik pa brītiņam parādīja savus baltos zobus.

– Magonīt, iedod viņam kaut ko uzēst. – Nu nepatīkamo situāciju centās izlīdzināt vecmāmiņa. – Tu jau kā saimniece zini labāk, kas viņam garšo.

– Neesmu es viņam nekāda saimniece! Neesmu! Sūni uz saviem saimniekiem nerūc! – Magone aizvainoti devās pie loga un sāka skatīties ārā, bet nepagāja

ilgs laiks, kad viņa, uz palodzes atradusi sazelētus papīrus, pavisam sašutusi iesaucās:

– Un manu šokolādi viņš arī ir āprijis!

– Kā viņš tai tika klāt? – vecmāmiņa ieinteresējās.

– Pirms ravēšanas es nolauzu tikai mazu, mazu gabaliņu un atlikumu uz palodzes atstāju vakaram. Bet nu palicis tikai papīrs vien... – Magone bija tuvu raudām.

– Tad es tev pastāstīšu, kā man izgāja, kad pagājušo reizi ciemojos pie jums. – Lai mierinātu mazmeitu, vecmāmiņa bija nolēmusi dalīties ar viņu savā ilgi glabātajā noslēpumā. – Kādu dienu tirgū es liku samalt kotlešu gaļu. Pārņākusi mājās, es pirkumus ātri uzliku uz virtuves galda stūra un pati gāju pārģērbties. Kad atgriezos, visi produkti bija novēlušies uz grīdas, bet maltās gaļas vietā es atradu vien tukšu

un sadriskātu polietilēna maisiņu, kuru Maksis vēl laizīja! Es viņu pat nesodīju. Ja jau pati tik neuzmanīgi noliku, ka gaļa iekrīt sunim tieši mutē, nevar taču prasīt, lai viņš atturētos no sava lielā kāruma... Vienīgi tajā vakarā jums bija jāēd plika kartupeļu biežputra. – Vecmāmiņa nopūtās.

– Ak tad tāpēc Maksītis tev ir tik liels draugs! – Magone, vecmāmiņas likstās klausoties, šķiet, bija aizmirsusi šokolādes zaudējumu.

* * *

Ja kāds varbūt iedomājas, ka kauls ir vienkārši ēdamais, nu, piemēram, kā maize, siers, desa, putra vai pat gaļa, tāds neko, itin neko nesaprot ne no kauliem, ne no suņiem un vēl mazāk no ilgstoša prieka. Kauls ir... kaut kas tāds, ko skaidri un vienkārši

nemaz nevar noformulēt. Daudz vieglāk ir pastāstīt, ko var darīt ar kaulu. Pats par sevi saprotams – kaulu var grauzt. Bet pirms tam? Pirms tam kaulu var ilgstoši apostīt, palaizīt, apviļāt putekļos, skaidās, smiltīs. Kaulu var arī tikai sargāt.

Jā, šajā stāstā par kaulu graušana tomēr ir pati svarīgākā nodarbošanās. Kaulu var grauzt stāvus, guļus, var grauzt, turot starp ķepām. Garu kaulu var grauzt vienlaicīgi no abiem galiem: tu – vienā galā, bet cits suns, nikni rūkdams, – otrā galā. Ja daudz laika, kaulu var arī skrubināt, skribināt, kraukšķināt, skrapstināt, skripstināt, zelēt, krapšķināt, graušlāt, krint, grubināt, gremzt, kribināt... Turklāt graužot iespējams vēl šmakstināt, sprauslāt, purskāt, prūšlāt, šķaudīt, šķavāt, siekaloties, slienāt, tilkāt un grudzināt. Bet, ja graušana un šmakstināšana apnīk, kaulu var paslēpt zem ābeles. Jā, ierakt zem ābeles priekšpusdienā, bet pēcpusdienā atkal izrakt. Ierakt zem upeņkrūma pēcpusdienā un nākamajā rītā izrakt, lai tikai apostītu, vai nav jau gana labs. Un, ja tāds vēl nav, tad nākamajā reizē ierakt ilgi koptās, no meža pārstādītās maijpuķītēs.

Kaulam var arī izvēlēties mīkstāku zemi – salātu dobi, gurķu vāgu, komposta kaudzi – zem ķirbja lielajām lapām.

Bet tas viss ir klajā vietās, un kāds agri vai vēlu var nejauši pamanīt vai pat saost, kad kauls ir jau gandrīz gatavs. Tāpēc vislabākā slēptuve, kur iespējams nemanītam pa vienu pusi ieiet iekšā, bet pa otru izlīst ārā, ir dāliju dobe.

– Tikai vakar tā atvēra savu lielo, sarkano ziedu, bet šodien jau nolūzusi... – žēlojās mamma, – ne vējš, ne lietus, ne krusa, ne kāda cita stihija taču nebrāzās manai dāliju dobei pāri.

– Kāda cita stihija varbūt gan! – Paps pētīja zemi ap mammas vismīļāko dāliju krūmu. – Tā cita stihija vispirms ar ķepām izrok bedri, tad tur ieslēpj kaulu un pēc tam ar degunu visu aizber ciet. Reku, vēl tagad šim zemains purns.

– Tu rakājies pa dāliju dobi? – mamma uzrunāja Maksī, kas visu laiku klusi kā ēna bija sekojis izmeklēšanas gaitai. Tomēr viņš pavisam draudzīgi atvēcināja ar asti.

– Vairs neuzdrošinies savus kaulus rakt pie dālijām! – mamma rājās.

Maksī pārstāja vēcināt asti un iekāpa blakusdobē, kur daudzas asteres jau briedināja pumpurus. Tikai sev vien zināmā vietā, ar abām priekšķepām pakašājies mīkstajā zemē, viņš izcēla lielu, zemēm aplipušu kaulu, to zobos atnesa līdz mammai un nolika viņai pie kājām.

PĀRI UPEI. IZTRAUCĒTĀS VAKARIŅAS

Pārrāpies pāri sniega valnim ceļa malā, Maksis nokļuva baltā klajumā, pa kuru pavisam nesen divas stirnas nesteigdamās bija devušās uz koku puduri upes pusē.

Un tik svaigām pēdām jau nevarēja nesekot! Tāpēc Maksis īsiem lēcieniem, atstādams aiz sevis dziļu vagu, pieveica metru pēc metra. Kur klajums cēlās pakalnā, gadījās arī vietas, ka sērsna Maksi noturēja no iegrimšanas sniegā, bet stirnas gan visu laiku bija dziļi bridušas un šur tur gar sērsnas asajām malām savainojušas kājas.

Upei un koku pudurim tuvojoties, starp resnajiem stumbriem pavīdēja sen nekrāsoti krusti. Vai nu Maksis to saprata, vai ne, bet viņš tuvojās vecai kap-sētai. Tālāk jau stirnu pēdas līkumoja starp apsni-gušiem uzkalniņiem un dīvainiem akmeņiem, kas, uzslieti stāvus, rieta saules staros baltajā sniegā meta dažāda garuma ēnas.

Un tad dīvainajā ēnu režģī, starp saputinātajām kupenām Maksis pamanīja abas stirnas. Tās pilnām mutē ēda sarkanās un baltās puķes, ar kurām bija klāts kāds nesen uzmests mālzemes uzkalniņš.

Maksis lavijās stirnām tuvāk. Nu viņš pat ķepas cēla augstāk un klusāk gremdēja sniegā, tikai pa retam pret sērsnu noskrapstinot nagus.

Bet stirnām vakariņas saulrietā garšoja tik labi, ka viņas tikai pa brīžam pacēla galvas, saslēja ausis un tad tūlīt atkal noliecās pie krāsainajiem un sulīgajiem kārumiem.

Te pēkšņi dažu soļu attālumā no Makša nokrita liels čiekurs. Maksis pieplaka sniegam un nekustējās. Vēl pēc brīža pa augstu atzarotas egles stumbru lejā noskrēja rūsgana vāvere un sāka nokritušo čiekuru turpat sniegā lobīt – Maksim gandrīz pašā degungalā. Nu viņam bija jāizšķiras: vai nu medīt vāveri, vai lavīties tālāk pie stirnām.

Lēciens! Izlūzis cauri sērsnas plānajai ledus kārtīnai, Maksis atspērās vēlreiz un atkal lidoja uz priekšu.

Bet vāvere, izmantojot īso mirkli, kamēr Maksis iebruka sniegā, pa resnās egles stumbru jau tecēja augšup, medniekam atstājot vien puslobīto čiekuru...

Tāpat muļķīgi būtu iedomāties, ka neveiksmīgās vāveres medības sekmētu negaidītu stirnu pārsteigšanu. Izdzirdušas kņadu pie vecās egles, stirnas milzu lēcieniem pāri kapu kopiņām metās lejā uz upmalu.

– Vai tu redzēji? – biezā vilnas lakatā ietinusies sieviņa teica kādai citai kapu apmeklētājai. – Stirnas! Pat divas gabalas! Kāds būs izbiedējis.

– Jā, šogad, kad ziema ievilkusies, tīrais negals: nograužot visas puķes pa tīro, – uzrunātā atbildēja, – un, ja vēl kāds tikko apbedīts, līdz rītam uz kapiņa paliekot tikai skujuas vien...

Bet Maksim jau nebija laika klausīties sieviņu žēlabās! Izsekojis stirnu pēdām līdz upmalai, viņš neatlaidās, kad sniegā iemīto, šķelto nagu nospiedumi pa senlejas malu virzījās atkal augšup un kārtējo reizi šķērsoja ceļu. Tur Maksis pēc trakās pakalīdzīšanās uz brīdi atvilka elpu (ne jau nu viņam ar savām īsajām kājām panākt žiglās stirnas!) un tagad tikai pamanija, ka šī marta diena jau krēslo. Bet Makša degunam norietējusi saule netraucēja ceļmalas uzstumtajā sniega valnī saostīt vēl kādu – daudz spēcīgāku smaržu. Pagājies nedaudz tālāk, Maksis to pašu smaržu pazina vēlreiz. Iesējusi viņu kā pavadiņā, šī smarža pa sniegā iemītu taku nu aizveda Maksi līdz nepabeigtai jaunbūvei, pie kuras, ķēdi žvadzinādama, kuplu asti priecīgi luncināja liela, pinkaina sunene.

LĀCI AIZTIKT NEDRĪKST!

Tas bija kādā no pirmajām skolas dienām pēc brīv-laika. Magone un viņas draudzene Indra sēdēja skolas kafejnīcā un pārsprieda vasarā piedzīvoto.

Vairāk gan runāja Magone:

– Vai vari apjēgt, kā piešķiebjas tā mūžīgā braukšana uz laukiem! Vienmēr viens un tas pats – ravēšana, ogu lasīšana, pļaušana...

– Tu domā, ka man pie omītes gāja labāk? – iestarpināja Indra, bet Magone steidzīgi turpināja:

– Laikam jau maniem senčiem arī viss bija līdz kaklam, un tāpēc vienā augusta sestdienā nolēmām tāpat vien aizbraukt ekskursijā. Mamma, protams, gribēja uz Siguldu, bet pēc tam iegriezāties kādā dabas parkā. Tur visādas augu un dzīvnieku takas. Vopšem*, diezgan interesanti. Bet tantīte, kas pārdeva biļetes, sacīja, lai mēs pabraucot dažus kilometrus tālāk. Tur lielā aplokā (viņa gan to sauca kaut kā citādāk!) dzīvojot viens īsts brūnais lācis. Kāds mednieks, lūk, lācēnu atvedis no Sibīrijas, bet, kad tas izaudzis liels un nav bijis vairs valdāms, atdāvinājis dabas parkam, lai šie nu tiek galā: baro, kopj utt.

* Vopšem – vispār (nedaudz pārveidots krievu valodas vārds). (Aut. piez.)

Nu, vopšem, mēs aizlaižam līdz tam aplokam, un jau pēc brīža miška pakaļkājās pie žoga klāt – diedelē no apmeklētājiem kārumus. Tētis tūlīt pieiet pie mūsu pikapa bagāžnieka, lai pārtikas grozā sameklētu tam lācim kaut ko saldu. Ak, jā, es tev aizmirsu pateikt, ka tajā ekskursijā paņēmām līdzī arī Maksī.

– Jūsu nikno šuneli? – precizēja Indra.

– Cik nu viņš nikns! Vairāk jau neaudzināts... – Magone vēlējas pēc iespējas ātrāk turpināt stāstu.

– Tātad tētis paceļ bagāžnieka vāku un sāk rakāties pa pārtikas grozu, bet Maksis pāri pakaļējam sēdeklī un arī tētim pāri – hop! – ārā un klāt pie žoga, kur miška stāv pakaļkājās. Tu pat nevari stādīties priekšā, kādi šiem samēri: liels, pinkains lācis – nu, garāks par tēti! – un Maksis, tāds sīkulis lācim blakus. Un tālāk vēl fantastiskāk: šis rejošais sīkulis uzreiz pa žoga apakšu ielien pie miškas un metas tam virsū. Mēs, saproties, visi no pārsteiguma sākumā mēmi, tad ļaujām reizē: “Maksi, nedrīkst! Lāci aiztikt nedrīkst!” – Magone iesmējās un turpināja: – Jā, tā arī visi gandrīz vienā balsī saucam, bet pašiem no bailēm mutes sausas, jo domājām, ka tūlīt, tūlīt lācis – kā mauks viņam ar ķepu, tā ar Maksī būs cauri... (Tētis pēc tam stāstīja, ka viņam tajā brīdī kājas trīcējušas.) Bet klausies tālāk, un tu būsi mēma!

– Es jau tagad knapi varu parunāt! Nu stāsti, stāsti ātrāk taču un nevelc garumā! – Un Indra ar plaukstām aizsedza muti.

– Tātad Maksis riedams metas tam lielajam lācim virsū, un Sibīrijas miška – tam pat tagad ir grūti noticēt! – sāk ņekot prom... Saproties, ne uz visām četrām, bet, mazliet saliecies kūkumā, deso, atpakaļ neskatīdamies. Un to tikai Maksim vajag: ja kāds kaut mazdrusciņ izrāda bailes, tad Maksis ir vīrā un neatlaižas vairs. Arī tajā reizē – viņš dzenā un dzenā lāci pa aploku. Pašam no sajūsmas ausis plīvo, bet mums tā nabaga zvēriņa žēl – kā nekā iesprostots, paslēpties nav kur, un mēs jau arī zinām, ka Maksis, ja kaut ko uzsācis, tik vienkārši pats neatlaidīsies, tāpēc atkal visi sākām saukt: “Maksi, nedrīkst! Maksi, šurp!”

Sākumā viņš, kā parasti, nepievērš mums ne mazāko uzmanību, bet tad, varbūt pats arī noguris (cik tā var ļoņot pa apli vien!), pamet nabaga līdz nāvei nobaidīto mišku un lepni atgriežas pie mums. Tev to būtu vajadzējis redzēt, kā viņš vēl aploka iekšpusē pacēla

kāju, uzlaida strūkliņu vienam žoga stabam un tad, kārtīgi ar pakaļkājām uzkārpījis zāli, izlīda ārā.

“Tam nu gan ir iekšā!” Juris viņu tūlīt noglaudīja.

“Mazs, drosmīgs sunītis!” Arī tētis neskopojās ar uzslavu, bet vienīgi mamma bija neapmierināta:

“Nu neslavējiet viņu taču!” viņa aizrādīja. “Tas nu gan nebija labs darbs! Redziet, lācītis vēl tagad nav nomierinājies!”

“Ja medību suns bezbailīgi trenc lāci, viņš nu gan nav jāsoda,” tētis teica tik lepni, it kā viņš pats būtu to pinkaini dzenājis.

– Un tu, ko teici tu? – Indra skatījās uz Magoni.

– Es pēc visa piedzīvotā pat parunāt nevarēju, – Magone atzinās, – atkal un atkal es iztēlojos, kā būtu tad, ja Maksis dabūtu no lāča ar ķepu.

– Bet... bet... – Indra pēkšņi sastomījās, jo tālāko viņai – Magones draudzenei – bija grūti pajautāt: – ...bet vai tas viss tā patiešām notika? Tu taču man nefleitē?

– Tu ko! – Magone skatījās Indrā lielām acīm. – Vai kaut ko tādu vispār var izdomāt? – Viņa pēkšņi sāka rakāties savā mugursomā un izņēma dienasgrāmatu. – Laikam jau es sāku savu stāstu ne no tā gala. Re, paskaties! – Viņa uz galda izkratīja palielu fotogrāfiju. – Kamēr mēs ar vaļējām mutēm pie žoga vērojām, kā Maksis trenkā to nabaga zvēriņu, viens onka ar baigi kruto fotoaparātu bija lāča bēgšanu nofočējis.

Turot fotogrāfiju rokā, Indra vērās uz bēgošo lāci un suni ar plandošajām ausīm.

– Jā-ā! – viņa spēja vienīgi novilkt. – Pilnīgi neticami! Man arī gribētos tādu taksi!

PĀRI UPEI. KOPĀ AR BETU

Lielā, pinkainā sunene, ķēdi žvadzinot, panācās Maksim pretī, un nu tikai viņš pamanīja, ka sunene nav piesieta – garā govs ķēde vidū bija pušu, tās viens gals vāļājās pie jaunbūves stūra, bet otrs visu laiku vilkās sunenei līdzī.

Kad Maksis pēc sasveicināšanās apostīja pagalmu, viņš ātri vien pamanīja lielās sunenes ēdiena trauku, par ko kalpoja vecs alumīnija katls. Sasmaržojis kādas apkaltušas atliekas, viņš kāri ņēmās katlu laizīt. Bet arī tad sunene nemetās Maksim virsū! Vienīgi ar purnu noteikti atstūma viņu no katla nost. Acīmredzot kaukāzieša aitu suņa tālie senči viņai bija atstājuši vien kuplo kažoku un lielo augumu, no kura labsirdība un prieks par Makša ierašanos izplatījās katrā viņas kustībā. Viņa labprāt būtu arī kopā ar Maksu daudzījusies pa kupenām, vērtījusies pagalmā, varbūt pat izkašņājusi zem dēļu kaudzes paslēpto lielo stilba kaulu – tik ļoti viņai, ķēdes sunim, trūka jautras un dzīvespriecīgas sabiedrības! Un tas, ka daudz raustītā ķēde bija pārtrūkusi, jau neko nemainīja: viņa palika savā sarga vietā, pat iedomāties nespējot par aizklaiņošanu uz kaimiņmājām.

Bet Maksis pēc garās dienas jutās tik noguris un izsalcis, ka apgūlās pie tukšā alumīnija katla un vēlējās, lai tas piepildītos ar ēdienu – kā divas reizes dienā viņa bļodiņa mājās.

Un tāds brīnums gandrīz notika: iepretim jaunbūvei uz ceļa apstājās automašīna un pa sniegā iemīto taku tuvojās vīrietis ar kaut kādu nesamo rokā. Maksis jau pa gabalu sajuta, cik tas garšīgi smaržo. Sunene arī pielēca stāvus un tik draudzīgi luncinājās, kā vienīgi saimnieku sagaidot.

Tomēr drīz vien pēc garšīgās smaržas sajušanas Maksis gaidīja nepatīkams pārsteigums: jaunbūves un draudzīgās sunenes saimnieku Maksis pazina! Tas izrādījās pirms daudzām stundām satiktais piena cisternas šoferis. Viņš gan nemaz nepriecājās.

– Atkal tu! – šoferis dusmīgi vērsās pie Makša. – Manas brokastis dabūjis, tu tagad es sakārojis arī Betas vakariņas. Te tev gan nav nekas sargājams, tāpēc fiksi dodies prom!

Prom! Šo vārdu Maksis zināja un saprata. Un, kad šoferis to atkārtoja vēlreiz, rokā arī paņēmis stibu no jaunbūves durvju priekšas, Maksis pagalmu pameta.

Aiz ceļa likuma, ko aizsedza koku rinda, saklausījis suņu rejas, Maksis devās turp. Puskrēslā viņu tomēr pamanījuši, rejošie mājas sargi satrakojās vēl vairāk. Un skaļi kvekstošs suņu koris pavadīja Maksis visas ielas garumā. Vienīgi pie paša krustojuma, kur kādu māju ieskāva balts un ne pārāk augsts latīņu žogs, valdīja klusums. Maksis piegāja apostīt nelielos vārtnus, kad pēkšņi no sētas dziļuma izdrāzās liela

auguma pilnīgi melns vilks. Viņam spalva uz skausta bija draudīgi saslējusies un skrējiena spēks – tik neapturams, ka, tam ar platajām ķepām atsitoties pret balto žodziņu, tā viens posms izgāzās uz ielas pusi, un melnais vilks nu atradās līdzās Maksim. Par tik negaidītu pavērsienu pats pat mazliet sabijies, lai slēptu bailes, melnais metās virsū atnācējam. Zibenīgi sakampis viņu aiz kreisās auss, tūlīt apmeta uz muguras un jau nākamajā mirklī ķērās pie rīkles. Bet šim te bīstamajam ķērienam priekšā patrāpījās Makša kaklasiksna. Tāpēc melnais vilks atlaida upuri, un ar dažām sekundēm Maksim pietika, lai uzlēktu stāvus un mestos bēgt. Tik izmisīgi viņš to nebija darījis kopš lapseņu uzbrukuma “Līkumos” pirms pāris gadiem. Tomēr melnais neatlaidās un lēkšoja Maksim pakaļ. Ieļiņas suņu kora balsis ar jaunu spēku vēlās skrejošajiem pa pēdām. Un diezin kā šīs izmisīgā bēgšana būtu beigusies taksim, ja, attālinoties no savām mājām, melnais, pie pagalma pieradušais vilks nejustos arvien nedrošāk un nedrošāk... Tāpēc, pārstājis vajāt Maksi, viņš, suņu kora kārtējo reizi pavadīts, griezās atpakaļ.

Maksis, soli nepalēninājis, bija nonācis atkal pie jaunbūves, ko sargāja laipnā sunene Beta.

Aste viņam vēl bija iežmiegta kājstarpē, pārplēstā auss stipri asiņoja. Kā vēloties visu notikušo nokratīt, Maksis purināja galvu, un asinis sniegā šķīda uz visām pusēm. Beta panācās viņam pretim un uzreiz sāka laizīt ievainoto ausi. Maksim gan neganti sāpēja, bet viņš Betai tomēr ļāva apkopt savu brūci.

Kad ievainotā auss pārstāja asiņot, bija jau iestājusies dziļa krēsla, bet šovakar tā nepārvērtās biezā tumsā, jo krēslu kļiedēja sudrabaini spoža mēness ripa. Beta mierīgi ielida aprūsējušā, uz sāniem apgāztā atkritumu konteinerā, kas kalpoja viņai par būdu. Maksim sala gan no aukstuma, gan no pārciestā uzbrukuma, tāpēc arī viņš iespraucās konteinerā. Uz grīdas nomestais vecais mētelis nedaudz pasargāja no aukstās zemes, bet pa konteineru atvērto lūku plūda iekšā nakts dzestrums, no kura nebija, kur paglābties. Tāpēc mazais Maksis pārlīda lielajai Betai pāri un paslēpās konteineru iekšpusē. Mītnes īpašniece tikai drusciņ ieņurdējās, bet nestūma viesi ārā. Maksis uzlika zodu uz sunenes siltajiem sāniem un aizvēra acis.

Tā cieši blakus ar pārtraukumiem viņi pavadīja ne vienu stundu vien, jo, kad nospiedās sāni, abi izlīda no būdas laukā un, pacēlušī augstu purnus, pagau- doja kopā ar citiem apkārtnes suņiem. Šī taču bija pilnmēness nakts.

VAI MAKSIS IR MĀJĀS?

Viņu iespundēja vienā istabā, bet no otras visas mantas nesa laukā. Pie durvju šķirbas piebāzis degunu, viņš ostīja labu laiku – līdz saostīja, ka arī Magones gulta aizceļo turpat, kur pārējās mantas. Tas viņam likās neizturami. Tāpēc viņš ar ķepu sāka skrāpēt durvis, lai izkļūtu ārā un aizkavētu nesējus. Bet šoreiz par viņu neviens nelikās ne zinīs – arī tad, kad viņš vairākas reizes spalgi ievaukšķējās. Nesēji tikai turpināja uzsākto un, durvīm garām iedami, pat iespēra pa tām. Nu viņš jau rēja bez mitas, bet tāpat nekas nemainījās. Vienīgi pēc brīža kāda roka pa knapi atvērtajām durvīm iestūma iekšā viņa ūdens trauku. Viņš, uztraukti elsojot, palakās un vaukšķēja atkal. Palakās un vaukšķēja. Tā vairākas stundas pēc kārtas. Pēc tam ienāca Juris un pārveda viņu uz blakusistabu, tūlīt pat cieši aizvērdams durvis. Šī istaba izrādījās tukša. Nevienas mantas! Pat aizkari bija noņemti. Balkona durvis stāvēja pusvīrus, un viņš, pieslējies margām, rēja tā, ka atsaucās pat apkārtējo privātmāju suņi. Bet arī tie jau nevarēja aizkavēt nenogurdināmos mantu promnesējus un lielo mašīnu lejā pie mājas, kas negausīgi un neremdināmi aprija viņa vairākus gadus tik rūpīgi sargātās lietas.

Beidzot dzīvokļa gaitenī troksnis noklusa, un, kad viņš, pastaigas pavadā piesiets, tika vests lejā, arī lielā istaba un virtuve izrādījās tukšas kā izslaucītas.

* * *

– Kaķa mums nav, tāpēc jaunajā dzīvoklī vispirms ielaižam Maksī, lai būtu drošāka dzīvošana, – paps teica un atkabināja pavadiņu.

Šeit nu gan bija daudz vairāk, ko sargāt, – to viņš aptvēra uzreiz! Bet, izošņājis kaktu kaktus, pēkšņi jutās apjucis. Jā, mantām, kuras tikai nesa un nesa pa kāpnēm augšā, atradās vieta, tomēr viņš kā palika, tā palika šeit lieks – visiem maisījās pa kājām, rūca, skrapstināja nagus pret grīdu un nevarēja izvēlēties, no kurienes vislabāk būtu pārskatāmas telpas un cilvēki, kas bez apstājas nāca un gāja. Un tad viņam palīdzēja Magone – veicīgi izkrāmējusi grāmatas no kādas banānu kastes, meitene tur ielika iekšā viņa silto paklājiņu un pašu kasti iebīdīja virtuves vistālākajā kaktā, vēl laipni paklanoties:

– Te, lūdzu, Maksī, turpmāk būs tava miga!

Viņš, aizdomīgi apkārt vērdamies, apošņāja kasti, tad viegli ielēca tajā iekšā un pagriezās pret tukšo telpu – varēja gan virtuvi pārskatīt, gan ienācējus dzīvoklī redzēt... Smagi nopūties, viņš uzlika galvu uz kastes malas un mazliet nomierinājās.

* * *

Vakarpusē viņš kopā ar Magoni pie siksniņas nokāpa lejā pa daudzajiem pakāpieniem un nonāca uz ielas. Nekad nedzirdētas skaņas un smaržu viņi viņu

tūlīt apņēma no visām pusēm. Visvairāk gan oda pēc automašīnām. Viņš nošķaudījās, bet satraucies nejutās – šī smarža viņam saistījās ar dažādiem piedzīvojumiem un pat mazliet vilināja.

Pārskrējuši pāri ielai, kur šo smaržu straume plūda tik plata kā upe, viņi nonāca parkā. Un šeit nu gan viņš atkal apjuka, jo sākumā nekādi netika gudrs, kam īsti pieder šī plašā teritorija. Vienu koku par savējo bija iezīmējuši neskaitāmi viņa sugasbrāļi. Nākamais koks jau vējoja arī pēc vakardienas un aizvakardienas īpašniekiem. Neko labāku nevarēdams izdomāt, viņš arī savas smaržas pievienoja iepriekšējām. Un tā kokam pēc koka, krūmam pēc krūma. Tālāk jau nāca parka soliņi, celiņu apmales, atkritumu kastes, rotaļlaukuma šūpoles, strūklakas baseina paaugstinātās malas, liels akmens krustcelēs, kādas ābeles gludais stumbrs...

Par vēlu viņš apjēdza, par vēlu – pilsētas īpašumi bija tik plaši, ka no paša sākuma jau vajadzēja būt taupīgākam! Bet tad Magone, parkā sastapusi kādu savu skolasbiedreni, kopā ar viņu uzrāpās gludstumbra ābelē. Tur, augšā, bezbēdīgi šūpojot kājas, viņas abas plāpāja tik ilgi, kamēr Maksim kļuva garlaicīgi...

Apmēram pēc stundas Magone aizsūsies pārrādās mājās un jau no sliekšņa sauca:

– Vai Maksis ir mājās?

– Kāpēc lai viņš būtu mājās? – mamma jautāja, traukus izpakodama. – Jūs taču abi aizgājāt kopā!

– Es parkā satiku Ievu, mēs drusku parunājāmies, un pa to laiku Maksis kaut kur pazuda, – Magone atkal dipināja pa kāpnēm lejā.

Vēl pēc pusstundas paps trepēs izdzirda Makša rējienu.

– Tu bez Magones? – Atverot durvis, paps brīnījās.
– Kur viņa ir? Kā tu no ielas tiki iekšā pa aizslēgtajām parādes durvīm?

Uz šiem daudzajiem jautājumiem Maksis nespēja atbildēt. Pirmo reizi viens pats – lielā, svešā pilsētā, turklāt veiksmīgi atgriezies mājās, viņš tikai atturīgi pavēcināja ar asti.

* * *

Gulētiešanas laiks vairs nebija tālu. Maksis, brīdi pavērojis, kā Magone klāj gultu, devās pie Jura. Viņš mudīgi iespruka vannasistabā tīrīt zobus. Tātad arī Juris pirms gulētiešanas viņu ārā nevedīs – saprata Maksis un palūkojās, kas notiek lielajā istabā. Paps dzīvnieku kanālā skatījās filmu par Austrālijas savvaļas suņiem dingo. Uz mammu Maksim vispār nebija ko cerēt – viņi kopīgā pastaigā vienmēr devās rīta agrumā.

– Arlabunakti! – Pēc brīža aizvērās Magones istabas durvis.

– Līdz rītam! – Juris atbildēja, pidžamā iznācis no vannasistabas.

– Arlabunakti! – Paps brīdi ieklausījās, kā pret balkona durvīm plīkšķ brāzmais lietus. – Nu īsts suņa laiks! – Viņš vēl piemetināja un atsāka sekot notikumiem tālajā Austrālijā.

Brīdi pastāvējis durvīs, Maksis apgriezās un tāds kā nokaunējies devās uz virtuvi, kur lēni iekāpa savā kastē.

MĒNESS ĒNĀS

Ap pusnakti Maksis vēl nebija atgriezies, un paps pavilka vaļā loga aizkaru un ar bateriju paspīdināja uz termometru. Tas rādīja mīnus sešus grādus. Iedomājoties, kā īsspalvainais Maksis salst pat nekuriņātā istabā, paps nu nekādi tagad nespēja pats list siltā gultā un mierīgi gulēt līdz rītam. Piemetis čuguna krāsniņai vairākas malkas pagales – tās kā stikla ugunspuķes uzreiz sarkani uzziedēja –, paps vilka mugurā ziemas jaku un izgāja uz lieveņa.

No mājas kalna visa apkārtnē lejā pavērās kā uz delnas. Un šo sniegoto delnu, kas kādreiz, varbūt pirms gadu tūkstošiem, bijusi platas upes gultne, nu izgaismoja apaļš un spožs mēness. Tas pašlaik vēl atradās virs upes lielā likuma un lika palos mutuļošajām krācēm laistīties tumši zvīlojošā sudrabā.

– Tik gaišs, ka avīzi var lasīt, – paps sarunājās pats ar sevi un pa sniegā iemīto taku devās lejā uz upi. Tieši tāpat Maksis uzsāka savus piedzīvojumus. Bet to jau paps nezināja un tagad, naktī, nolēma vēlreiz izstaigāt tuvējo apkārtni šajā upes krastā.

Ceļu krustā papam vajadzēja izšķirties, uz kuru pusi doties.

– Ja iesi pa labi, princesi satiksi, ja iesi pa kreisi, vilkam rīklē ieskriesi... – paps skandēja kaut kur agrāk dzirdētu pantiņu, bet, iedomājies, ko īsti pateicis, nodrebinājās. Tagad, pilnmēness naktī, viss likās daudz baisāks un varēja arī piepildīties... Mēness ēnas pat nevarēja salīdzināt ar saules ēnām! Puscaurspīdīgas tās vienkārši neklājās pāri sniegam – tās kustējās, dejoja, veidoja gan pazīstamus, gan noslēpumainus tēlus. Un, pārāk ilgi šīs ēnas vērojot, tev sāk likties, ka esi viena no tām. Tāpēc paps enerģiski devās taisni uz priekšu. Kopš sašaušanas Maksis vairs nekad neiegriezās “Vecupēs” – to paps bija ielāgojis.

Suņi jau pa gabalu sadzirdēja papu tuvojamies “Lazdukalniem”. Tāpēc slēpties vairs nebija jēgas, un paps cerēja vismaz no attāluma saklausīt Makša balsi, ja vien viņš šeit būtu atklīdis.

– Maksi! Maksi! – Papa sauciens kā tāds pavasara kāpurs vispirms sametās kūkumā un sastinga gaisā, bet tad iztaisnojās un lēnām izplatījās pāri sniegotajiem laukiem, upes lejai, dūkstīm un krūmājiem. Beidzot, pa kreisi atdūries vecupes ozolos un pa labi – tumšo egļu sienā, sauciens kā atbalss sāka skanēt atpakaļ. Bet ne jau viens vien sauciens šajā naktī nonāca pie papa. Kalna suņi, vecupes suņi, aizmeža suņi tur bija pievienojuši savas balsis un pilnmēness nemieru. Tomēr Makša rējienus paps nesaklausīja ne no vienas puses...

Tāpēc nesteidzīgi, arī pats kluss kā mēness ēna, paps pa ceļu slidēja atpakaļ, bet tad pavisam netālu

uz lauka starp citām ēnām viņš pamanīja kādu sīkā riksī tekam pa sērsnu. Vispirms, protams, papam tas atgādināja Maksī, kā jau daudz kas cits šonakt. Tomēr pieliecies un sastindzis viņš pamanīja, ka šis dzīvnieks (un tas noteikti bija dzīvnieks!) uzvedas diezgan dīvaini – ik pa brītiņam pārtraucot ašo gaitu, tas mazliet palēcās un ar abām priekškājām metās pret sniega klāto zemi...

“Lapsa! Lapsa peļu medībās!” Paps vēl neticēja, bet nākamā lēciena laikā jau skaidri un nepārprotami iezīmējās dzīvnieka kuplā aste.

“Lai viņai veicas!” Paps, par redzēto vēl priecādamies, izslējās visā augumā. “Tāpat ceru, ka arī Maksim šonakt klājas labi.” Viņš to ļoti vēlējās.

TŪKSTOŠGADES SALŪTS

– Jaunais gadu tūkstotis ir jāsagaida pie Brīvības pieminekļa! – Magone bija pilnīgi pārlicināta. – Tur būšot svētku salūts...

– ...un daudz cilvēku... – iestarpināja paps.

– Bet kad tad vēl mainīsies gadsimti un pat tūkstotis? – Magone neatlaidās. – Es gribu patusēties kopā ar citiem un to atcerēties! Ja jūs jauno tūkstošgadi gribat sagaidīt pie televizora, es iešu viena.

– Varbūt nopērkam šampanieti un patiešām *izejam ielās*, kā mēdz teikt Juris, – mamma vērsās pie papa.

– Bet viņš? – Paps glaudīja Maksu, kas vienmēr piedalījās ģimenes svarīgākajās apspriedēs.

– Viņš tos salūtu plaukškus diezgan labi dzirdēs tepat, – apgalvoja mamma un patiešām nemaldījās.

* * *

Kad pirms divpadsmitiem pa cilvēku pilnajām ielām viņi devās centra virzienā, nevienā vien pagalmā un parkā atskanēja pa zalvei. Jā, tā notika centra tuvumā, bet no pilsētas nomalēm austrumos, rietumos, ziemeļos (dienvidpusi – Pārdaugavu – viņi

nedzirdēja) jau šurpu vēlās nepārtrauktu sprādzien
nu atbalsis.

– Kanonāde* kā karā! – vīpsnāja paps. – Diezin vai
nav jāmeklē bunkurs, kur paslēpties, lai netrāpa...

– Bet man patīk! – Magone neslēpa sajūsmu. – Pil-
nas debesis ar ugunspukšēm!

* * *

Pie Brīvības pieminekļa viņi nonāca īsi pirms pus-
nakts. Elkoņus piespieduši sāniem, viņi operas apstā-
dījumu malā izbrīvēja sev mazu vietīņu. Mamma no
līdzī paņemtā maisiņa izņēma glāzes, un paps no
azotes – šampanieša pudeli.

– Tūlīt! Tūlīt! – Magone, iespiesta starp liela augu-
ma vīrieti un kuplu dāmu, centās iegrozīties ērtāk.
– Tūlīt sāksies!

Un patiešām sākās... Līdz ar augstu uzlidojošajiem
šampaniešu pudeļu korķiem virs Bastejkalna debesis
uzskrēja pirmā raķešu kārtā. Uguņošanu un svētkus
sagaidījušais tūkstošgalvis un tūkstošmutis, kurā trīs
galvas un trīs mutes piederēja arī Magones ģimenei,
saviļņojās un tūlīt arī ieraudzīja raķešu otro kārtu,
tad ugunspūpēžus un mirgojošas zvaigznītes, zilās
puķes ar sarkaniem vidiem, plaukstošas un rotējo-
šas paukšķbumbas, uzreiz vairākus saulīšu simtus,
kas nedzisa un nedzisa, šņācošas pūķu astes, lies-
mas splaujošas čūskas... Un tās bija visiespaidīgā-
kās – locījās ap pieminekli, lēkāja virs namu jumtiem,
dzirksteļoja un blāzmojās cauri logu stikliem.

* Kanonāde – ilga artilērijas apšaušana, šādas apšaušanas troksnis. (*Aut. piezīme.*)

Bet Maksis, atstāts dzīvoklī, visu to dzirdēja! Trīcēdams viņš paspraucās zem gultas, bet arī tur no trokšņiem nebija glābiņa. Tāpēc viņš atkal iznāca gaitenī.

Paukš! Da-da-da-dā! Dunēja un liesmoja pilsētā! Tāpēc, ieskrējis no gaiteņa lielajā istabā, viņš lēca balkona durvīs un mirkli palika karājamies baltajos, gaisīgajos aizkaros. Bet aizkaru vieglais audums ilgi neizturēja Makša svaru, un viņš lēni slīdēja lejup, pie loga atstādams vien plīvojošas stērbeles.

Paukš! Da-da-da-dā! Tad vairāki dārdoši sprādzieni atskanēja pagalma pusē, un Maksis joņoja pie virtuves loga.

Tomēr, izrādījās, tas bija tikai sākums! Vēl pēc brīža raķetes jau šāva gan uz ielas, gan visos apkārtnējos pagalmos. Salūta trakums pieņēmās spēkā arī tuvējā parkā. Nu krēslainajā dzīvoklī nepārtrauktie raķešu paukšķi mijās ar spilgtiem gaismas zibeņiem, kas sitās pret sienām, griestiem, dūrās acīs no spoguļiem un durvju stikliem.

Aizsmacis no riešanas, noguris no skrējieniem pa istabām, gaiteni un virtuvi, nespēdams atrast vietni, kur nolīst, Maksis vēlējās tikai vienu – izkļūt laukā no dzīvokļa un savās nevaldāmajās bailēs bēgt bez apstājas tik tālu projām, lai neko nedzirdētu un neredzētu, jo viņam visu laiku likās, ka tūlīt, tūlīt arī pēc pulvera smaržojošie svina gabaliņi atkal ļoti sāpīgi apdedzinās viņa muguru, sānus un skaustu.

Bet no dzīvokļa ārā jau varēja tikt tikai pa vienām vienīgām durvīm, un Maksis, cik spēka, metās

tajās, cenšoties atgrūst vaļā. Neizdevās! Tad Maksis ar priekšskāju asajiem nagiem izmisīgi sāka dīrāt nost krāsu no vecajām durvīm. Atlupušās lēkšķes nu šķīda uz visām pusēm un kopā ar tām arī pa šķēpelei no durvju dekoratīvajām līstēm.

Tad kādas raķetes sprādziens atskanēja pavisam, pavisam tuvu – tik tuvu, ka ugunīgas dzirksteles pārsijājās pāri balkonam.

Tāpēc vajadzēja tikt laukā uzreiz! Un Maksis līdzās ārdurvīm ar zobiem un nagiem sāka plēst izeju priekšnama sienā. Tapetes no apmetuma atdalījās daudz vieglāk. Un Maksis tikai lēca un plēsa. Lēca un plēsa... Ne viņš vairs kaut ko apjēdza, ne saprata – bailes, nepārvaramās bailes no uguņošanas viņam deva tik lielu spēku, ka viņš vairs nepagura, bet spēja pat uzlēkt divu augumu augstumā un arī tur atstāt savu nagu pēdas...

* * *

– Apžēliņ! Kāda postaža! – ieslēgusi priekšnamā gaismu, sūkstījās mamma. – Remonts pagalam! Maksis to mileniuma sagaidīšanu ņēmis pārāk nopietni...

– Redziet, kā viņš vēl tagad trīc! Ir briesmīgi sabijies. – Paps pētīja Maksi.

– Kas tur no salūta ko baidīties! – Magone nesa-prata. – Es gan to varētu skatīties stundām ilgi! – viņa apgalvoja.

– Kaut arī dzīvojam tik cieši līdzās, mēs tomēr nedrīkstam suni – vilka pēcteci – pielīdzināt cilvēkam...

– ...kas pats cēlies no mērkaķa... – iedzēla Magone.

– Tu visu vienkāršo! – iebilda paps. – Vai cilvēks var apgalvot, ka suņa rīcībā visu saprot, ka suns domā un jūt līdzīgi. Piemēram, atceries, kad mēs pēdējo reizi bijām ciemos pie iepriekšējiem kaimiņiem, Maksis tur satikās ar Remi un vairs nepazina savu mammu...

– Tas patiešām bija šausmīgi! – secināja Magone.

– Cilvēkiem – šausmīgi, bet dabā bieži pastāv citas attiecības. – Paps noliecās pie Makša un glaudīja viņa galvu. – Nabaga suņuks... Nu netrīci taču, netrīci! Nākamais milenijs būs tikai pēc tūkstoš gadiem.

– Bet petardes un raķetes, lai sagaidītu 2001. gadu, sāks tirgot jau pēc desmit vienpadsmit mēnešiem, – mamma uz lāpstīņas slaucīja tapešu driskas un durvju līstīšu atlūzas.

PĀRI UPEI. PIE AVOTA UN TILTA

Maksim vēl bija jāiziet cauri trīsstāvu māju rajonam, tad jāpalavās garām skolai, lai kāds nepamana un neapmētā ar pikām vai ledus gabaliem. Bet šajā agrajā rīta stundā skolas vārti stāvēja aizslēgti. Tad jādodas lejā upes gravā, kur no zemes pa metāla cauruli plūda ārā avotiņš.

Lecot pa apledojušajiem pakāpieniem, viņš apsteidza kādu sievieti ar lielu plastmasas pudeli rokā un, nokļūvis lejā pirmais, uzreiz kāri sāka lakt ūdeni no bedrītes, ko avots bija izskalojis, tālāk plūzdams gravā.

– Kas vēl nebūs! – Sieviete ar lielo pudeli arī tūlīt sasniedza avotu. – Suņiem nu gan te nav ko darīt... Dodies vien šmurgāties citur! – Ar tukšo trauku sieviete iebelza Maksim pa sāniem.

– Rrrr! – Maksis raustīja virslūpu, bet nekustējās. Vai suņiem neslāpst tāpat kā cilvēkiem? No šīs bedrītes saimnieks viņam vienmēr bija ļāvis padzerties. Un tā līdzinājās suņa bļodiņai!

– Vai tu labi nedzirdi? – Sieviete plastmasas pudeli jau vērēja plašāk. – Pazūdi no šejienes!

– Rrrr! – Maksis nepadevās un pat centās iekampt traukā. Tas īgno promdzinēju mazliet atvēsināja:

– Nu dzer, dzer, tu asinssuns! – viņa tagad ņurdēja. – Bet citreiz man acīs gan vairs nerādies!

No avota vairs nebija tālu līdz vanšu tiltam. Tērauda trosēs iekārts, tas tagad, palu laikā, karājās pavisam tuvu virs nemierīgās upes. Ja spēcīgi mutuļojošā straume nesa lielāku zaru vai kaut kur krastmalā izskalotu koku, tad bieži vien peldošais aizķērās aiz tilta un bīstami to sazvēroja.

Nostājies tilta galā, Maksis vēroja, kā resnās troses ilgi nenorimst pēc katras tādas sašūpošanās. Viņam nereiba galva kā pilsētas zēnam vai meitenei Lieldienu šūpolēs, bet, ja cilvēks, ejot pāri šim bīstamajam tiltam, varēja arī pieturēties pie augstāk novilktajām kuģu ķēdēm, kas kalpoja par margām, tad viņam

jebkura tilta sašūpošanās draudēja ar izslidēšanu pa
ķēžu apakšu un plunkšņi mutuļojošajā upē...

Un kas viņam vēl atlika, ja netiek tiltam pāri, no
kura mājas vairs nebija tālu? Vien pieskandēt šo vēso
pavasara rītu ar spalgiem un nerimtīgiem rējieniem!

UZ PLECIEM

Pēc nemierīgi pavadītas nakts, kurā paps ik pa laikam trūkās augšā, lai dotos pie ārdurvīm un pārlicinātos, vai Maksis nav atgriezies, brokastis viņam negaršoja. Bet, nezinot, cik ilgi varētu ievilkties suņa meklēšana upes pretējā krastā, paps piespieda sevi apēst dažas sviestmaizes. Vienu brīdi, tēju dzerot, papam izlikās, ka dzird Makša balsi, bet, kārtējo reizi izgājis uz lieveņa, vīlies atgriezās.

“Nu jau rādās... Tāpat kā naktī,” paps sevi mieriņāja, bet, par spīti saviem secinājumiem, tomēr atkal izgāja ārā. Šoreiz istabas čībās viņš pat nokāpa sniegā. Makša balsi skaidri saklausīt neizdevās, bet uz upes ceļa paps ievēroja kaimiņu zēnu ar skolas somu plecos. Un, tā kā šorīt daudz kas likās savāds, arī zēns, papaprāt, rīkojās ačgārni: viņš nevis devās uz skolu, bet nāca pretējā virzienā... Turklāt, ieraudzījis papu, viņš pat apstājās un, padevis labrītu, sacīja:

– Atgriezies, lai pateiktu, ka jūsu suns rej pie tilta – otrā upes krastā. Laikam baidās nākt pāri.

– Pie tilta? Otrā upes krastā? – paps pārjautāja, bet vēl neticēja tik vienkāršam atrisinājumam.

– Es viņu visādi labināju, tomēr mani neklausīja. Tikai rej un rej. – Zēns atkal mainīja virzienu, lai dotos atpakaļ uz skolu.

Tas jau patiešām izklausījās pēc Makša! Aizmirsis izpalīdzīgajam kaimiņam pat pateikties, paps uzrāva kājās gumijas zābakus (tie stāvēja ārdurvīm vistuvāk), kādu no jakām (ātrāk, ātrāk!) un bez cepures pa glumo taku slidinājās uz tilta pusi. Pusceļā, panācis kaimiņu zēnu, paps jau skaidri un nesajaucami izdzirda Maksī rejam. Tieši Maksī un nevienu citu suni uz pasaules! Tas papam lika pasteigties.

Četrus tilta pakāpienus paps veica ar diviem lēcieniem. Jā, Maksis stāvēja pretējā krastā un vairs neapklusā ne uz brīdi. Pa apledojošajiem tilta dēļiņiem platus soļus sperot, paps jau pēc dažām minūtēm stāvēja līdzās Maksim.

– Kur tu biji visu dienu un visu nakti? – Paps noliecās pie Makša.

Riešanas ritmu mazliet mainījis, Maksis tagad vēl arī atrada brīdi, lai nolaizītu papa muti un plaši vēzētu ar asti.

– Ejam mājās! – Paps pagriezās ar seju pret “Līkumu” krastu. – Mājās!

Maksis paspēra dažus nedrošus soļus, bet tālāk nekustējās ne no vietas. Paps neziņā arī apstājās. – Mājās! – viņš vēl atkārtoja, bet jau saprata, ka Maksis nenāks. Tajā mirklī pa tilta apakšu izslīdēja spurains vītola stumbrs un ar kādu neaplauztu galotnes zaru aizķēra tiltu. Maksis atlēca atpakaļ iepriekšējā vietā. Un tad paps izšķīrās par, viņaprāt, vienīgo iespējamo variantu – viņš uzcēla Maksī sev uz pleca un, pieturot

ar labo roku, ar kreiso savukārt iekrampējās ķēdē. Tā soli pa solītim viņi virzījās uz upes vidu. Papa labā auss cieši piegūla Makša sāniem, un viņš labi saklausīja, kā izbīlī dobji daudzās suņa sirds.

Kas notiktu tad, ja šajā brīdī kāds straumes nests koks pēkšņi sašūpotu tiltu, paps pat baidījās iztēloties. Vai Maksis lēktu no pleca nost, vai trāpītu uz tilta dēļiņiem? Un, ja netrāpītu, vai paps sadūšotos lēkt Maksim pakaļ ledainajā palu straumē?

Lēni virzoties, viņi jau bija pāri upes vidum, un nu sākās tilta kāpums pretim augstajam krastam. Paps nesteidzīgi pagrieza galvu un pārlicinājās, ka līdz nākamajam likumam upē nemana nevienu lielu stumbru vai zaru. Maksim redzot krasta tuvošanos, viņa kājas saspringa uz papa pleca, un to asie nagi bija jūtami pat cauri biežajai jakai. Tāpēc paps atlaida kreiso roku no tilta margām un to uzlika uz Makša skauستا.

– Mierīgi, mierīgi... – viņš čukstēja un ar pirkstiem pēkšņi sajuta tādus kā putraimus zem Makša ādas. Tātad tur joprojām vēl atradās pirms vairākiem gadiem iestrēgušās piļu skrotis. – Tev gan vienmēr izdodas iekulties visādās nepatīkšanās, – secināja paps un, saņēmis no Makša draudzīgu astes belzienu pa pakausi, nolaida suni zemē, jo krasts beidzot bija sasniegts.

* * *

Mājās, izēdis trīs bļodiņas rīsu biezputras ar sasmalcinātiem gaļas gabaliņiem, Maksis vēl izdzēra sausu ūdens trauku un tad likās uz auss pie krāsns, kas vēl bija silta no iepriekšējā vakara kurināšanas. Un tā viņš gulēja līdz tumsai, miegā ik pa laikam noraustoties. Varbūt visu piedzīvoto pārdzīvojot vēlreiz...

Māris Rungulis
TAKSIS MAKSIS

Redaktors *Aldis Vēvers*

Apgāds Zvaigzne ABC, SIA, K. Valdemāra ielā 6,
Rīgā, LV-1010. Red. nr. L-2396.
A/s Preses nams

LĀTVIJAS NĀCIONĀLĀ BIBLIOTEKA

0307028820

**OBLIGĀTAIS
EKSPONĒCIJAS**

3,20

SVEICINĀTS!

TAS ESMU ES –
TAKSIS, VĀRDĀ MAKŠIS,
UN BLAKUS MAN
RAKSTNIEKS
MĀRIS RUNGULIS.
VIŅŠ IR ARĪ MANS
SAIMNIEKS.

BET TĀ, KO TU
TAGAD TURI ROKĀ,
IR BRĪNUMJAUKA
GRĀMATA PAR
MANIEM DARBIEM,
PIEDZĪVOJUMIEM UN
PĀRDZĪVOJUMIEM.

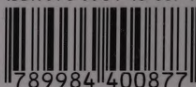

TAKSIS MAKŠIS
NUDIEN IR SIRSNĪGS
UN PATIESĪGS STĀSTS
PAR TĀDU SUNUKU KĀ ES.
TEV PATIKS!

ZVAIGZNE ABC

ISBN 978-9984-40-087-7

9 789984 400877